

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут іноземної філології
Кафедра германської філології та зарубіжної літератури

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з обов'язкової освітньої компоненти

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА Частина II

для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
предметна спеціальність	014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))
спеціалізація	014.021 англійська мова і література
освітня програма	Середня освіта (Мова і література (англійська))
ННІ	іноземної філології

Укладачі: доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури **Закалюжний Леонід**, викладач кафедри германської філології та зарубіжної літератури **Ващенко Тетяна**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри германської філології
та зарубіжної літератури
Протокол від № 16 від 25.07. 2022

Завідувач кафедри _____ Наталя АСТРАХАН

Житомир 2022

УДК 82.0(07)

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 15 від 26.08. 2022 року)*

Рецензенти:

Тетяна КОВАЛЬОВА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Євгенія КАНЧУРА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету «Житомирська політехніка»;

Марина ПОЛХОВСЬКА, кандидат філологічних наук, доцент, директор ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Закалюжний Л.В., Ващенко Т. Ю. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять із освітньої компоненти «Вступ до літературознавства та зарубіжна література» (Частина II) для здобувачів першого рівня вищої освіти. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 75 с.

© Закалюжний Л.В., 2022

© Ващенко Т. Ю., 2022

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2022

ЗМІСТ

Опис освітньої компоненти.....	4
Критерії оцінювання навчальних досягнень на семінарському занятті.....	5
Практичне заняття № 1	7
Практичне заняття № 2	10
Практичне заняття № 3	13
Практичне заняття № 4	16
Практичне заняття № 5	20
Практичне заняття № 6	23
Практичне заняття № 7	27
Практичне заняття № 8	31
Практичне заняття № 9	34
Практичне заняття № 10	38
Практичне заняття № 11	42
Практичне заняття № 12	45
Практичне заняття № 13	48
Практичне заняття № 14	52
Практичне заняття № 15	56
Практичне заняття № 16	60
Практичне заняття № 17	64
Практичне заняття № 18	68
Питання до екзамену.....	72
Рекомендована література.....	74

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
	014 Середня освіта		
Модулів – 4	Середня освіта (Мова і література (англійська))	1	
Загальна кількість годин – 270		1, 2 семестри	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4год. – 1 семестр; 3,9 год. – другий семестр самостійної роботи студента – 4,6 год.; 4,4 год. – 2 семестр.	перший (бакалаврський)	56 год.	-
		Практичні / Семінарські	
		70 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	-
		Індивідуальна робота	
70 год.	-		
Вид контролю: залік, екзамен			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ НА СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ

Відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» (https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.) розроблені критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання та виконання практичних завдань на семінарських заняттях.

Поточний, модульний та підсумковий контроль дозволяють системно та об'єктивно оцінити академічні досягнення здобувачів за всіма видами навчальних робіт, передбаченими навчальною та робочою програмами, силабусом, інструктивно-методичними матеріалами до семінарських занять, методичними рекомендаціями до організації самостійної та індивідуальної роботи.

Семінарське заняття	Теоретичні питання (кількість балів)	Практичні завдання (кількість балів)
Семінарське заняття № 1	50	50
Семінарське заняття № 2	50	50
Семінарське заняття № 3	50	50
Семінарське заняття № 4	50	50
Семінарське заняття № 5	50	50
Семінарське заняття № 6	50	50
Семінарське заняття № 7	50	50
Семінарське заняття № 8	50	50
Семінарське заняття № 9	50	50
Семінарське заняття № 10	50	50

Семінарське заняття № 11	50	50
Семінарське заняття № 12	50	50
Підсумкова модульна контрольна робота	100	
Семінарське заняття № 13	50	50
Семінарське заняття № 14	50	50
Семінарське заняття № 15	50	50
Семінарське заняття № 16	50	50
Семінарське заняття № 17	50	50
Семінарське заняття № 18	50	50
Підсумкова модульна контрольна робота	100	

Практичне заняття № 1

Тема: Комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич»

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними естетичними настановами епохи класицизму; з'ясувати особливості їх виявлення на рівні поетики літературного твору; охарактеризувати п'єсу «Міщанин-шляхтич» як взірць високої комедії Мольєра.

План.

1. Класицизм як один із провідних літературних напрямів XVII століття, його філософські й естетичні засади.
2. Еволюція комедійного жанру у творчості Мольєра. Жанрова своєрідність комедії «Міщанин-шляхтич».
3. Проблематика комедії «Міщанин-шляхтич» Мольєра. Реалізація принципів класицизму на рівні конфлікту й системи образів. Барокові мотиви у творі.
4. Принципи створення характерів у комедії. Образ пана Журдена.
5. Риси народної фарсової культури у творі. Основні засоби створення комізму.

Терміни: комедія, класицизм, поетика, жанр, фарс, сміх, мізансцена, «висока комедія», комедія-балет, конфлікт, образ, проблематика, характер, персонаж-маска.

Рекомендовані онлайн-джерела

Тексти

1. Текст українського перекладу п'єси Мольєра (пер. з фр. В. Самійленка): URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=151>
2. Інший варіант тексту українського перекладу п'єси Мольєра (пер. з фр. І. Стешенко): http://cdn.go4web.co.ua/bul/lib/m/moler_mishhanin_shljakhtich.pdf
3. Комедії Мольєра у виданнях різних років і в різних форматах: <http://chtyvo.org.ua/authors/Moliere/>

Підручники

1. Давиденко Г., Величко М. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2007. 292 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhVII-XVIII_stolittia.pdf?
2. Помазан І. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століть : підручник для студ. Харків : Вид-во НУА. 2010. 112 с. URL: <https://bibl.com.ua/literatura/35130/index.html>

3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Кудрявцев М. Жанр комедії у світовій драматургії: генеза, еволюція, тенденції і явища. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки.* 2013. Вип. 32 (1). С. 177–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2013_32%281%29_48

2. Снегір'ова В. Література класицизму. Мольєр. «Міщанин-шляхтич». Фрагмент підручника «Зарубіжна література. 8 клас» за новою програмою. *Всесвітня література в сучасній школі.* 2017. № 3. С. 6–11. URL: <https://is.gd/oSmMFq>

3. Cafiero F., Camps J.-B. Why Moliere most likely did write his plays. *Science Advances.* 2019. Vol. 5. № 11. URL: <https://advances.sciencemag.org/content/5/11/eaax5489>

Запитання для самоконтролю

1. Як формування класицизму було пов'язане зі становленням абсолютистської монархії?

2. Яка роль у поширенні ідей класицизму належала Академії?

3. Чи можна вважати «Поетичне мистецтво» Буало «нормативною поетикою»?

4. Чому частину творів Мольєра називають «високими комедіями»?

5. У чому полягає жанрова своєрідність комедії «Міщанин-шляхтич»?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Комедії Мольєра розв'язували важливі суспільні, моральні і філософські проблеми віку, тому їх називали

- а) високими;
- б) зразковими;
- в) раціональними.

2. Мольєр як письменник-класицист виступає за

- а) єднання закоханих людей;
- б) порушення встановлених правил суспільства;
- в) гармонію серця та здорового глузду.

3. П'єса «Міщанин-шляхтич» була написана на замовлення

- а) Академії;
- б) короля
- в) трупи театру.

4. Зародження класицизму пов'язують з

- а) Іспанією;
- б) Італією;
- в) Францією.

5. Взірцем для наслідування з погляду класицизму були твори великих митців

- а) Відродження;
- б) Античності;
- в) Просвітництва.

6. Ідеальним героєм класицизму є

- а) мрійник, закоханий у ідеал;
- б) громадянин, відданий державі й монарху;
- в) проста людина, що керується серцем.

7. Жанр, який уславив Мольєра

- а) епічна поема;
- б) комедія;
- в) трагедія.

8. Обираючи майбутнього зятя, пан Журден надає головного значення

- а) дворянському титулу;
- б) багатству;
- в) доброчесності.

9. 40 років пан Журден

- а) говорив прозою;
- б) торгував;
- в) виховував доньку.

10. Яку нову для французького суспільства соціальну силу прагне показати Мольєр, створюючи образ Журдена?

- а) дворянство;
- б) буржуазія;
- в) клерикали.

Практичне заняття № 2

Тема: Особливості жанру філософської повісті у творчості Вольтера

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з Просвітництвом як історико-культурною добою XVIII століття; дати визначення жанру філософської повісті, охарактеризувати її змістовні та формальні особливості, зв'язок з ідеологією Просвітництва.

План.

1. Просвітництво як історико-культурна доба й ідейно-художній рух XVIII століття. Доба Просвітництва як «вік Вольтера».
2. Особливості жанру філософської повісті у творчості Вольтера. Оповідна манера. Іронія, пародія і гротеск. Засоби комічного.
3. Соціальна й філософська проблематика повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм». Реалізація плану авторських ідей. Діалог автора з філософами своєї доби (Лейбніц, Локк, Юм).
4. Образи персонажів і їхні функції. Персонажі як носії філософських ідей.
5. Особливості хронотопу й сюжету повісті.

Терміни: *Просвітництво, філософська повість, жанр, авторська інтенція, сатира, ідея, сюжет, дидактизм, мораль, підтекст, паратаксіс*

Рекомендовані онлайн-джерела

Тексти

1. Текст українського перекладу повісті Вольтера «Кандід»: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=148>
2. Філософські повісті Вольтера у форматі pdf із передмовою Я. Кравця (на основі друкованої книжки: Вольтер. «Кандід». Філософські повісті. Харків. 2011 (Серія «Бібліотека світової літератури»)): http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/04/Kandid_Filosofski_povisti.pdf

Підручники

1. Давиденко Г., Величко М. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2007. 292 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhVII-XVIII_stolittia.pdf?
2. Помазан І. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століть : підручник для студ. Харків : Вид-во НУА. 2010. 112 с. URL: <https://bibl.com.ua/literatura/35130/index.html>

3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Бондаренко Г. Своєрідність жанрової природи повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм» // Бондаренко Г. Літературознавчі перспекції: компаративістська генологія. Житомир 2014. С. 20–28. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11574/1/%D0%86%20%283%29.pdf>
2. Сипа Л. Філософський роман епохи Просвітництва у контексті філософської прози XVIII століття. *Молодь і ринок*. 2014. № 5. С. 93–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_5_22

Запитання для самоконтролю

1. Які філософські ідеї лягли в основу Просвітництва?
2. Чому добу Просвітництва називають «віком Вольтера»?
3. Чи властивий жанр філософської повісті літературі XX століття?
4. Чому просвітницьку літературу називають «розумною»?
5. Хто із французьких письменників XX століття, на вашу думку, розвиває традиції просвітницької літератури?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Закінчіть вислів Кандіда: «Кожен повинен...»

- а) пам'ятати про свій обов'язок;
- б) вірити в Бога;
- в) обробляти свій садок.

2. Улюблена фраза Панглоса

- а) прийшов, побачив, переміг;
- б) усе йде до найкращого в цьому найкращому із світів;
- в) все минає і це теж мине.

3. В країні Ельдорадо

- а) люди ніколи не помирають;
- б) люди не знають ціну коштовностям ;
- в) люди не вірять в Бога.

4. Яка книга стала символом епохи Просвітництва?

- а) Енциклопедія, або Глумачний словник наук, мистецтв і ремесел;
- б) «Кандід, або Оптимізм»;
- в) «Юлія, або Нова Елоїза».

5. 18 століття називають століттям

- а) Дідро;
- б) Руссо;
- в) Вольтера.

6. Головні цінності для просвітників

- а) розум, почуття, природа, цивілізація;
- б) віра, релігія, церква, вічне життя;
- в) людина, міра, гармонія, логос.

7. Назвати головну героїню повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм»

- а) Крїмгільда;
- б) Кунігунда;
- в) Кармен.

8. Представниками Просвітництва є

- а) Н. Буало, Ж.Б. Мольєр, П. Корнель;
- б) Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро;
- в) І. Кант, Ф. Шіллер, В. Гумбольдт.

9. Улюблений жанр Вольтера

- а) філософська повість;
- б) історичний роман;
- в) кривава трагедія.

10. Панглос – це

- а) вчитель Кандіда;
- б) вчитель Мартена;
- в) вчитель Кунігунди.

Практичне заняття № 3

Тема: Утопія у європейській літературі XVI – XVIII століть

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з жанром утопії, розкрити умови його становлення та особливості розвитку в контексті еволюції світової літературно-філософської думки; охарактеризувати художню своєрідність жанру.

План

1. Утопія як жанр. Становлення в літературі попередніх епох: від міфу про сім віків Гесіода до «Держави» Платона, від англійської фавльо «Країна Кокань» до Августина Блаженного («Про град Божий»).
2. Образ ідеального суспільства в «Утопії» Томаса Мора й «Місті сонця» Томмазо Кампанелли.
3. Утопічні ідеали в «Декамероні» Джованні Боккаччо (заміський палац) й «Гаргантюа та Пантагрюелі» Франсуа Рабле (образ Телемського монастиря).
4. Літературні утопії XVIII століття. «Пригоди Робінзона Крузо» Данієля Дефо як «персональна утопія». Іронічний образ Ельдорадо в повісті Вольтера «Кандід».
5. Розвиток жанру в наступні епохи. Утопія і дистопія (антиутопія) в літературі XX століття.

Терміни: утопія, дистопія, антиутопія, притча, дидактизм, ідея, сюжет, дидактизм, мораль, підтекст, паратаксіс

Рекомендовані онлайн-джерела

Тексти

1. Український переклад «Утопії» Томаса Мора можна прочитати за покликанням: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3752>
2. «Країна Кокань» у збірці «Англійські фавльо XIII ст.: Оповідання у віршах» (пер. із сер.англ. О. Охріменка): <https://is.gd/7QrYxl>
3. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / перекл. з лат. ; вступ. слово Й. Кобова та Ю. Цимбалюка. Київ. 1988. 207 с. у форматах fb2 і djvu можна за покликанням: http://chtyvo.org.ua/authors/Mor_Tomas/Utopiia_Misto_Sontsia/

Підручники

1. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_serednikh_vikiv_ta_doby_Vidrozhennia.pdf?

2. Давиденко Г., Величко М. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2007. 292 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhVII-XVIII_stolittia.pdf?
3. Помазан І. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століть : підручник для студ. Харків : Вид-во НУА. 2010. 112 с. URL: <https://bibl.com.ua/literatura/35130/index.html>
4. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Бушанський В. Утопії й антиутопії в європейській культурі. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2018. № 3–4 (95–96). С. 30–58. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/bushanskyi_utopii.pdf
2. Герасименко О. «Утопія» Томаса Мора: рецепт щастя чи заклик до роздумів? // *Verbum*. 5 лютого 2020. URL: <https://www.verbum.com.ua/02/2020/political-systems/more-utopia-island/>
3. Левчук Т. Утопія: жанрова матриця та текстове втілення. *Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2011. № 11. С. 49–54. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153576714.pdf>
4. Онофрійчук Т. Утопія як уявлення ідеального. Англійські утопії XVIII століття: різновиди та спрямованість. *МАГІСТЕРІУМ*. 2010. Вип. 41. С. 55–63. URL: Історичні студії: <https://is.gd/tX7fLd>
5. Пархоменко І. Антиутопія: інтерпретація в сучасному літературознавстві. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2011. № 963. Сер. : Філологія. Вип. 62. С. 217–222. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/4452/2/parkhomenko.pdf>
6. Петрушенко О. Модифікації утопії та різновиди утопічної свідомості у сучасному світі. *Вісник національного університету «Львівська Політехніка»*. 2010. № 661. С. 80–84. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6413/1/13.pdf>
7. Сабадаш Ю., Нікольченко Ю. Гуманістичні ідеали північного ренесансу в «Утопії» Томаса Мора. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 4. С. 31–36. URL: <http://repository.mdu.in.ua/jspui/handle/123456789/902?mode=full>

Запитання для самоконтролю

1. Чому жанр утопії актуалізується саме в Новий час?
2. Чим ренесансна утопія відрізняється від образів ідеальних суспільств у попередні епохи?
3. У чому подібність і відмінність утопій доби Відродження та доби Просвітництва?
4. Чому у літературі XX століття актуалізується жанр антиутопії?

Практичне завдання

Назвіть твори утопічної літератури, які ви прочитали.

Проаналізуйте їх за схемою:

1. Автор, назва.
2. Тема, філософсько-ідеологічна спрямованість.
3. Сюжет.
4. Проблематика твору.
5. Характеристика та співвіднесення основних образів.
6. Місце художнього твору в розвитку утопічної літератури.
7. моє відношення до описаних подій.

Практичне заняття № 4

Тема: «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер» Е. Т. А. Гофмана

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Е.Т.А. Гофмана; розкрити своєрідність романтичного світу й художнього мислення автора, поетикальні особливості його ранніх та пізніх творів; охарактеризувати місце і значення творчої спадщини Гофмана в контексті розвитку німецької, європейської, світової літератури.

План

1. Місце «Малюка Цахеса» у творчості Е. Т. А. Гофмана. Жанровий синкретизм і художня своєрідність твору.
2. Проблематика і сатирична спрямованість казки. Образ князівства Керепес й антипросвітницький пафос автора.
3. Реальне і фантастичне, буденне і поетичне у творі. Оригінальність втілення романтичної концепції двосвіття.
4. Система персонажів твору, місце в ній Бальтазара. Протиставлення ентузіастів і філістерів. Художні засоби творення образу Цахеса.
5. Авторська позиція у творі. Роль композиції у розкритті авторського задуму. Прийом замовчування, фантастика, іронія, гротеск, символічні образи. Предметний світ казки.

Терміни: романтизм, романтична іронія, новела, жанр, повість-казка, романтична казка, ентузіаст, філістер, гротеск, фантастика.

Рекомендовані онлайн-джерела

Тексти

1. Гофман Е. Т. А. Малюк Цахес : збірка / пер. з нім. Є. Попович, С. Сакидон. Харків. 2012. 655 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hofman/Maliuk_Tsakhes_zbirka.pdf?

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. 400 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhKh_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?
2. Наливайко Д., Шахова О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 416 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nalyvaiko_Dmytro_Serhiiovych/Zarubizhna_literatura_KhKh_storichchia_Doba_romantyzmu.pdf?

3. Шалагінов Б. Класики і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2013. 440 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shalahinov_Borys/Klasyky_i_romantyky_shtudii_z_istorii_nimetskoj_literatury_XVIII-XIX_stolit.pdf?

Основні джерела

1. Куліченко А., Хабарова О. Специфіка романтичного гротеску в творах Е. Т. А. Гофмана «Малюк Цахес» та «Золотий горнець». *Науковий огляд*. 2014. Т. 3. № 2. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/147>
2. Павлюх Н. Образ читача у новелах Е. Т. А. Гофмана. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 128–132. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=molv_2018_5\(1\)_36](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=molv_2018_5(1)_36)
3. Свідер І. Сюжетна функція магічних предметів у романі Гофмана «Малюк Цахес, на прізвисько Цинобер». *Слово і Час*. 2009. № 5. С. 93–98. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/133052/09-Svider.pdf?sequence=1>
4. Шахова К. Ернст Теодор Амадей Гофман // Гофман Е. Т. А. Малюк Цахес : збірка / пер. з нім. Є. Попович, С. Сакидон. Харків. 2012. С. 3–24. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hofman/Maliuk_Tsakhes_zbirka.pdf?

Запитання для самоконтролю

1. *Яке місце у творчості Гофмана займає казка «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер»?*
2. *В чому полягає специфіка романтизму Гофмана?*
3. *На які негативні явища дійсності спрямовано сатиричний пафос повісті?*
4. *Чому жодного з персонажів повісті Гофмана не можна назвати абсолютно позитивним героєм?*
5. *Яку позицію в повісті займає автор?*

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. **«Голова в потвори глибоко запала між плечима, на спині виріс горб, як гарбуз, а зразу ж від грудей звисали тонкі, немов ліщинові палички, ноги, тож весь він був схожий на роздвоєну редьку»** – це портрет
  - а) Проспера Альпануса;
  - б) Цахеса;
  - в) Бальтазара.

2. **Прізвисько крихітки Цахеса Циннобер** походить від слова

- а) циновка — підстил із соломи, очерету;
- б) цинобра — кіновар, фарба яскраво-червоного кольору;
- в) цинубель — рубанок.

3. Чарівна сила Цахеса полягала у

- а) вмінні перетворюватися на різних істот;
- б) здатності привласнювати чужі здобутки;
- в) надзвичайній фізичній силі.

4. Основний конфлікт твору Ернста Теодора Амадея Гофмана «Крихітка Цахес» — це протистояння

- а) краси і потворності;
- б) освіти і невігластва;
- в) обдарованості й пересічності.

5. «Стрункий юнак років двадцяти трьох або чотирьох, із темних блискучих очей якого промовляє живий і ясний розум» — це портрет

- а) Проспера Альпануса;
- б) Цахеса;
- в) Бальтазара.

6. Твори Ернста Теодора Амадея Гофмана

- а) «Золотий горнець», «Життєва філософія кота Мурра», «Лускунчик і Мишачий король»;
- б) «Зимова казка», «Лорелея», «Чому троянди немов неживі...»;
- в) «Маленький Мук», «Каліф-Лелека», «Карлик-ніс».

7. Дайте визначення гротеску

- а) тип художньої образності, який ґрунтується на химерному поєднанні фантастичного і реального, прекрасного і потворного, трагічного і комічного, життєподібного і карикатурного;
- б) художній троп, який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення;
- в) гостра критика чогось, окремих осіб, людських груп чи суспільства з висміюванням, а то й гнівним засудженням вад і негативних явищ у різних ділянках індивідуального, суспільного й політичного життя, суперечних із загальнообов'язковими принципами чи встановленими ідеалами.

8. Три вогненно-блискучі волоски, якими Рожа-Гожа наділила Цахеса, символізували владу

- а) мистецтва над людьми;
- б) золота над людьми;
- в) диявола над людьми.

9. Жанр твору Теодора Амадея Гофмана «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер»

- а) казка-притча;
- б) повість-притча;
- в) повість-казка.

10. Які персонажі є реальними

- а) Фабіан, Бальтазар, Кандида, Пульхер;
- б) Розабельверде, Проспер Альпанус;
- в) Цахес.

Тема: **Новелістика Проспера Меріме**

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю П. Меріме; з'ясувати своєрідність новелістики письменника; визначити роль художніх новацій Меріме у розвитку французької та європейської літератури.*

План

1. Жанрове й тематичне різноманіття творчості П. Меріме. Жанр новели у творчому здобутку письменника: синтез романтичної й реалістичної естетики, психологізм і прийом замовчування, динамічний сюжет, драматизм, лаконізм, внутрішній конфлікт, роль художньої деталі, принцип контрасту, пуант.
2. Своєрідність композиції новели-еліпсису «Кармен». Сюжетні лінії. Поєднання рис нарису та новели. Роль і значення «місцевого колориту».
3. Образи Кармен і Хосе. Образ оповідача і роль обрамлення у творі.
4. Образ Кармен у мистецтві XIX – XX століть: література, живопис, музичне мистецтво, театр, кіно.
5. Своєрідність композиції й системи персонажів новели «Матео Фальконе». Руйнування романтичної естетики. Психологізм і драматизм твору.

***Терміни:** «рамка» (обрамлення), точка зору, художня деталь, психологізм, драматизм, прийом замовчування, внутрішній конфлікт, пуант, новела, новела-еліпсис.*

**Рекомендовані онлайн-джерела
Тексти**

1. Меріме П. Кармен пер. з фр. К. Бабкіна. Київ. 2018. 112 с. URL: <https://nashformat.ua/products/karmen.-seriya-zolota-polytsya-900428>).
2. Меріме П. Матео Фальконе / пер. з фр. М. Москаленко. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2036>

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. 400 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhIKh_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Основні джерела

1. Давиденко Г. Проблема зради і трагічної смерті в історичній повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» і новелі П. Меріме «Матео Фальконе». *Література та культура Полісся*. 2009. Вип. 54. С. 99–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ltkp_2009_54_14

Практичне завдання

Охарактеризувати будь-яку новелу Проспера Меріме за схемою:

1. Назва твору.
2. Тема.
3. Проблематика.
4. Особливості хронотопу.
5. Принципи організації образної системи.
6. Характеристика головних персонажів.
7. Особливості композиції твору.
8. Риси романтизму та реалізму, їх виявлення на рівні стилю.
9. Твір про твір (есеї, переклад, поетична інтерпретація, ілюстрація).

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Представники французького реалізму

- а) Стендаль, Оноре де Бальзак, Проспер Меріме, Гюстав Флобер;
- б) Джейн Остен, Чарльз Діккенс, Шарлотта Бронте, Вільям Теккерей;
- в) Марк Твен, Генрі Джеймс, Джек Лондон, Теодор Драйзер.

2. Улюблений літературний жанр Меріме - це

- а) роман;
- б) оповідання;
- в) новела.

3. Де відбуваються події у новелі П. Меріме «Кармен»?

- а) В Іспанії, у Кордові;
- б) В Іспанії, у Мадриді;
- в) В Іспанії, в Барселоні.

4. Вчинок Матео Фальконе стосовно сина зумовлений

- а) великою любов'ю до Батьківщини;
- б) егоїзмом;
- в) почуттям власної гідності і честі.

5. Прийом замовчування – це

- а) стилістична фігура, що являє собою обірване речення (недомовлене висловлювання);

- б) стилістична фігура, заснована на синтаксичному паралелізмі;
- в) стилістична фігура, що передбачає непрямий порядок слів у словосполученні або реченні.

6. За сюжетом якої новели Проспера Меріме Жорж Бізе написав оперу?

- а) «Кармен»;
- б) «Коломбо»;
- в) «Блакитна кімната».

7. Що означає в перекладі ім'я Фортунато (з новели «Матео Фальконе»)?

- а) улюбленець;
- б) веселун;
- в) щасливий (щасливчик).

8. Скільки оповідачів у новелі «Кармен»?

- а) 1;
- б) 2;
- в) 3.

9. Яку новелу П. Меріме слід віднести до новел з еліпсною (двоцентровою) композицією («оповідання в оповіданні»)?

- а) «Кармен»;
- б) «Матео Фальконе»;
- в) «Етруська ваза».

10. Тема новели Проспера Меріме «Кармен»

- а) зображення суперечностей між різними прошарками суспільства;
- б) зображення конфлікту особистості й суспільства;
- в) зображення сутичок між різними етнічними групами.

Практичне заняття № 6

Тема: «Людська комедія» Оноре де Бальзака («Гобсек», «Батько Горіо»)

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Оноре де Бальзака, зокрема з епопеєю «Людська комедія» як взірцем французької реалістичної літератури XIX століття; охарактеризувати новаторство Бальзака-реаліста; проаналізувати особливості поетики та жанру творів, що входять у епічний цикл «Людська комедія».

План

1. «Людська комедія» Оноре де Бальзака: універсальність задуму, історія написання, архітектоніка, тематична й жанрова різноманітність, соціально-психологічний аналіз доби. Центральні в композиційному й ідейному плані твори епопеї.
2. Передмова до «Людської комедії» як маніфест реалізму (принципи соціального аналізу, детермінізму, історизму й типізації). Синтез романтичних і реалістичних рис в епопеї.
3. Місце повісті «Гобсек» в епопеї. Проблематика та своєрідність композиції твору. Образ Гобсека та принципи його створення. Романтичні й реалістичні риси.
4. «Батько Горіо» – ключовий твір епопеї. Особливості композиції. Образ Ежена Растіньяка: еволюція героя. Система образів роману. Проблема моральності у творі. Зв'язок роману з повістю «Гобсек».

Терміни: епопея, повість, роман, романтизм, реалізм, архітектоніка, наскрізний персонаж, образ, портрет, тип, типізація.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Бальзак О., де. Батько Горіо / пер. з фр. В. Шовкун. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=686>
2. Бальзак О., де. Гобсек /пер. з фр. В. Шовкун. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=20>
3. Твори О. де Бальзака українською в різних форматах: https://chtyvo.org.ua/authors/Balzac_Honore_de/

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. 400 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhIKh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Основні джерела

1. Вечірко О. Проблема становлення особистості у творчості Оноре де Бальзака (на матеріалі роману «Батько Горіо»). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Том 31 (70). № 3 Ч. 2. С. 207–211. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_2/35.pdf
2. Гричаник Н. Філософія накопичення та її втілення у поемі М. В. Гоголя «Мертві душі» та повісті О. де Бальзака «Гобсек». *Література та культура Полісся*. 2009. Вип. 54. С. 159–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ltkp_2009_54_23
3. Кучерук О. Основні принципи творчого методу Оноре де Бальзака в повісті «Гобсек» // Зб. наук. Праць Міжнародної наук.-практ. конференції, присвяченої 220-річчю з дня народження письменника (Бердичів, 15-16 трав. 2019 р.). Київ. 2019. С. 113–120. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30526/>
4. Пилипюк Л.А. Реально-топографічний простір у творчості О. де Бальзака. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 55. С. 199–202. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_55_73
5. Юніна О., Литвиненко Н. Образ Парижа в романі Оноре де Бальзака «Батько Горіо». *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Філологічні науки. 2013. № 2 (261). Ч. II. С. 122–126. URL: <http://dspace.ltsu.org/xmlui/handle/123456789/2674>

Запитання для самоконтролю

1. Чому саме образ Ежена Растіньяка можна вважати наскрізним персонажем?
2. Поясніть, які вічні проблеми піднімає Бальзак у своїх творах. Чому?
3. Доба принципату Августа сприяла чи навпаки заважала розвитку літератури?
4. Чому саме «Енеїда» Вергілія послугувала основою для переробок нового часу у різних національних літературах?
5. Що об'єднує твори «Гобсек» і «Батько Горіо»?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. «Золотою добою» класичної реалістичної прози називають

- а) XIX ст.
- б) XX ст.;
- в) межу XIX і XX ст.

2. Характерні ознаки реалізму як літературно-художнього напрямку:

- а) музичність і нечіткість смислу фрази, широке використання звукопису, навіювання певного настрою;
- б) порушення всіх норм і правил. Герой — самотній бунтівник;
- в) правдоподібне зображення життя людини та суспільства, аналіз законів суспільного розвитку.

3. У XIX ст. на розвиток реалізму як літературно-художнього напрямку вплинули

- а) природничі науки та філософія;
- б) мистецтво;
- в) розвиток релігійної думки.

4 Провідні жанри реалізму

- а) драматичні, зокрема драма;
- б) ліричні, зокрема сонет;
- в) епічні, передусім роман.

5. Найвизначніше творіння Оноре де Бальзака

- а) «Фауст»;
- б «Людська комедія»;
- в) «Божественна комедія».

6.Твір Оноре де Бальзака, який приніс йому справжній успіх і уславив його ім'я

- а) повість «Батько Горіо»;
- б) повість «Гобсек»;
- в) роман «Шагренева шкіра».

7. Комірчина Гобсека, у якій нагромаджені величезні багатства, символізує

- а) достаток і процвітання;
- б) захланну душу Гобсека;
- в) прагнення людини до кращого життя.

8. Характерною особливістю композиції повісті «Гобсек» є

- а) прийом обрамлення;
- б) мотив мандрівки;
- в) прийом відкритого фіналу.

9. У поданому уривку «Людина високопорядна, освічена, скромна, з вишуканими манерами... Він здобув пошану і клієнтуру в найкращих домах Сен-Жерменського передмістя, однак не скористався з цієї прихильності, як зробила б на його місці людина честолюбна... Він був позбавлений пронизливого лукавства» йдеться про

- а) Максима де Трай;
- б) Гобсека;
- в) Дервіля.

10 Гобсек є вічним образом — втіленням

- а) мрійника;

- б) скнари;
- в) месника.

Тема: **Збірка «Квіти зла» Шарля Бодлера**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Шарля Бодлера; визначити місце збірки «Квіти зла» у творчому доробку письменника, європейській поезії, історії світової літератури; охарактеризувати основні художні особливості збірки.

1. Місце збірки Шарля Бодлера в історії світової літератури: між романтизмом і символізмом.
2. Протиставлення дійсності й ідеалу як ідейно-композиційна домінанта «Квітів зла». Своєрідність архітекτονіки збірки. Основні цикли. Функція присвяти та вступу.
3. Цикл «Сплін та ідеал» як центральний у збірці. Проблематика і ключові образи («Відповідності», «Альбатрос», «Гімн красі», «Падло», «Сплін» та ін.).
4. Урбаністичні мотиви збірки «Квіти зла» (цикл «Паризькі картини»).
5. Рух від поетичного образу до поетичного образу-символу. Образ ліричного героя збірки.
6. Античні й біблійні ремінісценції у збірці.

Терміни: декаданс, лірика, ліричний герой, символ, символізм, романтизм, пафос, метафора, сугестія, урбаністичний мотив, фланер.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Бодлер Ш. Поезії / пер. з фр. Д. Павличко, М. Москаленко ; ред.-упоряд. М. Москаленко; авт. вст. слова Д. Павличко; авт. післям. Д. Наливайко. Київ. 1999. 272 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bodler/Poezii_vyd_1999.pdf?
2. Бодлер Ш., Беньямін В. Паризький сплін. Есе / пер. з фр. та нім. Р. Осадчук. Київ. 2017. 368 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bodler/Paryzkyi_splin_Ese.pdf?
3. Бодлер Ш. Вірші / пер. з фр. URL: https://ae-lib.org.ua/texts-c/ baudelaire_poesie_ua.htm

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. 400 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhIKh_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Основні джерела

1. Бігун О. Алюзивний код поезій у прозі Шарля Бодлера. *Вісник Львівського університету*. Серія : Іноземні мови. 2011. Вип. 18. С. 83–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_in_mov_2011_18_12
2. «Квіти зла» продано за 755 тисяч євро // ЛітАкцент. 02.12.2009. URL: <http://litakcent.com/2009/12/02/kvity-zla-prodano-za-755-tysjach-jevro/>
3. Огаркова Т., Єрмоленко В. Бодлер: культовий поет, бунтівник, гострій філософ (Авторський подкаст про культуру, літературу та філософію Kult: Podcast Тетяни Огаркової та Володимира Єрмоленка) // ЛітАкцент. 11.10.2020. URL: <http://litakcent.com/2020/10/11/bodler-kultoviy-poet-buntivnik-gostriy-filosof/>
4. Франкомовний сайт, присвячений творчості Бодлера: <http://www.charlesbaudelaire.org/>

Запитання для самоконтролю

1. Збірка «Квіти зла» – це символічний чи романтичний твір?
2. Які ключові образи зустрічаються у збірці?
3. Які мотиви характеризують цикл «Паризькі картини»?
4. Які художні засоби найчастіше використовує автор у своїй збірці? Наведіть приклади.
5. Чому виникає задум написання збірки «Квіти зла»? З чим це пов'язано?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Утіленням Зла у книзі Шарля Бодлера «Квіти зла» є поетичний образ

- а) смерті;
- б) диявола;
- в) спліну.

2. Центральним у книзі Бодлера «Квіти зла» є цикл

- а) «Паризькі картини»;
- б) «Сплін і ідеал»;
- в) «Бунт».

3. Відкритий Шарлем Бодлером «закон», що вплинув на розвиток модернізму

- а) закон уяви;
- б) закон відповідностей;

в) закон краси.

4. У якому вірші Шарля Бодлера знаходимо рядки:

*Поет, як альбатрос — володар гроз та грому,
Глузує з блискавиць, жадає висоти,
Та, вигнаний з небес, на падолі земному
Крилатий велетен не має змоги йти (Пер. Д. Павличка).*

- а) «Гімн красі»;
- б) «Альбатрос»;
- в) «Відповідності».

5. Образ птаха — володаря морських просторів, безпорадного і смішного на палубі корабля (за поезією Шарля Бодлера «Альбатрос») — переростає в образ-символ

- а) недовговічного щастя, яке примушує людину страждати;
- б) поета і його долі;
- в) самотньої людини, яка страждає від своєї самотності й відчуження від людей.

6. Шарль Бодлер, за його словами, вклав «усе своє серце, усю ніжність, усю віру (вивернуту навиворіт), усю свою ненависть» у книгу

- а) «Квіти зла»;
- б) «Штучний рай»;
- в) «Паризький сплін».

7. Шарль Бодлер став предтечею

- а) натуралізму;
- б) модернізму;
- в) постмодернізму.

8. Майже в усіх віршах книги Шарля Бодлера «Квіти зла» протиставляються

- а) кохання і ненависть;
- б) краса і потворність;
- в) добро і зло.

9. Ідею композиції збірки «Квіти зла» підказав Шарлеві Бодлеру твір

- а) «Декамерон» Джованні Боккаччо;
- б) «Людська комедія» Оноре де Бальзака;

в) «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі.

10. У 1857 р. книгу Шарля Бодлера «Квіти зла» було засуджено за

а) натуралізм;

б) естетизм;

в) аморальність й реалізм.

Практичне заняття № 8

Тема: «Пані Боварі» Гюстава Флобера

Мета: познайомити здобувачів вищої освіти з романом Гюстава Флобера «Пані Боварі», охарактеризувати особливості його поетики; визначити місце творчості Флобера у французькій літературі XIX століття, її вплив на розвиток реалістичної літератури, соціально-психологічного роману.

План

1. Внесок Гюстава Флобера в розвиток французької літератури XIX ст. Естетичні погляди автора та їх реалізація у романі «Пані Боварі». Своєрідність втілення авторської оцінки у творі.
2. Роль композиції в розкритті комплексу ідей твору. Тема втрачених ілюзій у романі. Конфлікт між ідеалом і дійсністю та своєрідність його вирішення. Критичне зображення провінційного буржуазного середовища. Функція підзаголовку.
3. Система персонажів роману. Особливості створення характеру головної героїні. Трагізм образу Емми. «Боваризм» як явище.
4. Чоловічі образи в романі (Шарль, Родольф, Леон). Функція сюжетної лінії, пов'язаної з аптекарем Оме.
5. Роль підтексту, символіки та художньої деталі в романі. Авторський стиль.

Терміни: роман, точка зору, художня деталь, психологізм, авторська присутність/відсутність, система персонажів.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Флобер Г. Пані Боварі / пер. з фр. М. Лукаш. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=4172>
1. Твори Флобера в українських перекладах: https://chtyvo.org.ua/authors/Flaubert_Gustave/

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. 400 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhIKh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Запитання для самоконтролю

1. *Гюстав Флобер досліджує і описує Францію середини XIX століття. Про які верстви населення він розповідає?*
2. *Доведіть, що роман «Пані Боварі» – це реалістичний роман.*
3. *Чи можете ви назвати в творі героїв, гідних наслідування. Чому?*
4. *Як ви розумієте вислів: відсутність автора у творі? Що це означає?*
5. *Як ви думаєте, що підштовхнуло або спровокувало Емму шукати кохання за межами родини?*

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Роман «Пані Боварі» побудовано як біографію. Чия це біографія?

- а) Шарля Боварі;
- б) Родольфа Буланже;
- в) Гюстава Флобера.

2. Основну тему роману «Пані Боварі» письменник визначив у підзаголовку до нього. Яким є цей підзаголовок?

- а) Провінційні звичаї;
- б) Провінційні ілюзії;
- в) Провінційне життя.

3. Оберіть помилкове твердження.

- а) Флобер виступав проти поєднання реалізму і романтизму;
- б) Флобер відсунув розповідь на задній план, головне місце надав показу життя простих жителів провінційного містечка;
- в) Флобер ввів у роман образи суто «позитивних» персонажів.

4. Сутність трагедії Емми Боварі – це

- а) невдоволеність життям;
- б) катастрофа романтичних ілюзій;
- в) жорстока правда життя.

5. Ідеал «красивого життя» сформувався у Емми Боварі під впливом

- а) виховання в монастирі;
- б) читання романтичних творів;
- в) домашнього виховання.

6. Головним художнім конфліктом роману Г.Флобера «Пані Боварі» є

- а) мистецтво і суспільство;
- б) ілюзії і дійсність;
- в) почуття і обов'язок.

7. Головною художньою настановою Г.Флобера у романі «Пані Боварі» є

- а) суб'єктивізм;
- б) об'єктивізм;
- в) ідеалізм.

8. Назвіть головну подію для Емми під час життя в Тості

- а) свято в замку у маркіза;
- б) зустріч з Леоном;
- в) вагітність.

9. Пані Боварі потрапила в залежність від Лере

- а) позичивши гроші та взявши в борг дорогі товари;
- б) попросивши оплатити її ліки;
- в) тому що він був власником великої бібліотеки, а вона не могла жити без читання.

10. Боваризм – це

- а) стан свідомості, схильної до мрійливості, ілюзорного прагнення ідеалу;
- б) особливості авторського стилю;
- в) спосіб життя.

Практичне заняття № 9

Тема: «Ляльковий дім» Генріка Ібсена

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти із феноменом «нової драми» у європейській літературі; розкрити новаторський характер творчості Генріка Ібсена; охарактеризувати особливості поетики й жанру п'єси «Ляльковий дім».

План

1. Роль Ібсена у створенні соціально-психологічної інтелектуальної драми. «Квінтесенція ібсенізму» Дж. Б. Шоу як перша цілісна спроба осмислення драматургії норвезького письменника.
2. Новаторський характер п'єси Ібсена «Ляльковий дім». Проблематика та її художнє вирішення.
3. Ретроспективно-аналітична композиція п'єси, введення дискусії, підтекст, функція ремарок, символіка. Роль відкритого фіналу.
4. Особливості конфлікту твору. Внутрішня дія і внутрішній конфлікт.
5. Система персонажів п'єси. Психологізм у зображенні дійових осіб. Мовлення дійових осіб як засіб розкриття їхніх характерів.

Терміни: драма, нова драма, конфлікт, внутрішній конфлікт, внутрішня дія, драматичний трикутник, парадокс, піраміда Фр(е)ойтага, відкритий фінал.

Рекомендовані джерела

Підручники

1. Ібсен Г. Ляльковий дім / пер. з норв. О. Новицький. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=85>

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhI_Kh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf

Основні джерела

1. Азарова Л., Ключко Л., Поздрань Ю. Проблема жіночого щастя та втрачених ілюзій за романом Г. Флобера «Пані Боварі» та п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім»: монографія. Вінниця. 2014. 86 с. URL: <http://klochko.vk.vntu.edu.ua/file/0fa241df91d27ccf66b32f8c4cc6d40e.pdf>

2. Конєва Т., Тимінська І. Проблема конфлікту й характеру в драматургії Г. Ібсена. *Філологічні науки*. 2017. Вип. 27. С. 14–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fil_Nauk_2017_27_4
3. Стайн Дж. Внесок Ібсена в реалізм // Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці : в 3 т. Книга 1 : Реалізм і натуралізм ; пер. з англ. Львів. 2003. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Styan_John_Louis/Suchasna_dramaturhiia_v_teorii_ta_teatralnii_praktytsi_Knyha_1.pdf?

Додаткові джерела

1. The Cambridge Companion to Ibsen; edited by J. McFarlane. New York : Cambridge University Press, 2004. 272 p.
2. Shaw B. The Quintessence of Ibsenism // Shaw. B. Major Critical Essays; [with an Introduction by M. Holroyd]. Harmondsworth: Penguin Books, 1986. P. 23–176.

Запитання для самоконтролю

1. Доведіть, що «Ляльковий дім» – нова драма, соціально-психологічна драма.
2. Чи є шанс врятувати родину Хельмерів?
3. Одного разу Соломон зауважив: «Мудра жінка будує свій дім, а безумна своєю рукою руйнує його». Нора залишає будинок. Вона безумна?
4. Нора руйнує будинок чи намагається врятувати його? Поясніть свою думку.
5. Поясніть назву твору.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Основна проблема п'єси «Ляльковий дім» – це проблема

- а) батьків і дітей;
- б) становлення жінки як особистості;
- в) взаємодії людини з суспільством.

2. Нора, героїня драми Г. Ібсена «Ляльковий дім», позичила гроші, щоб

- а) мати привабливий вигляд, красивий одяг;
- б) урятувати чоловіка;
- в) виховати дітей.

3. У фіналі п'єси Нора покидає сім'ю, щоб

- а) врятувати репутацію і кар'єру чоловіка;
- б) не завдавати дітям моральної шкоди;
- в) зрозуміти себе, свої стосунки зі світом.

4. Ляльковий дім в однойменній п'єси Г.Ібсена – символічний образ

- а) щасливого сімейного життя;
- б) прагматичного буржуазного життя;
- в) штучного життя.

5. За жанром п'єса «Ляльковий дім» - це

- а) соціально-побутова драма;
- б) історична драма;
- в) соціально-психологічна драма.

6. Чому п'єса Ібсена має назву «Ляльковий дім»

- а) так називається маєток Хельмерів;
- б) господар будинку збирав колекцію ляльок;
- в) світ, у якому жила Нора в цьому домі, був несправжній, ілюзорний.

7. Знайдіть помилкове твердження: «П'єси Ібсена називають інтелектуально-аналітичними», бо

- а) поетика п'єс покликана розкривати суспільні суперечності, проблеми, що їх має усвідомити глядач;
- б) персонажі є резонерами-інтелектуалами;
- в) персонажі п'єси аналізують життя інших персонажів.

8. Кульмінація п'єси – це

- а) читання листа Кrogстада;
- б) танок Нори;
- в) фінальна репліка Хельмера.

9. Закінчити фразу: «Я повинна виховати...»

- а) дітей порядними;
- б) своє оточення;
- в) в собі людину.

10. Основна ознака нової драми

- а) відкритий фінал;
- б) розлогі ремарки;
- в) підтекст.

Тема: «Портрет Доріана Грея» Оскара Вайльда

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю видатного англійського письменника Оскара Вайльда, охарактеризувати філософсько-естетичний контекст, у якому вона розгорталася; розкрити художні особливості роману «Портрет Доріана Грея», показати його вплив на літературу доби декадансу й модерну, мистецтво ХХ століття.

План

1. Естетизм в англійській літературі, вплив ідей прерафаелітів. Естетичні засади творчості О. Вайльда.
2. Ідеї естетизму О. Вайльда у творі. Ідейна роль передмови до роману «Портрет Доріана Грея».
3. Роман у контексті світової літератури. Інтертекстуальні зв'язки з такими творами, як «Овальний портрет» Едгара Алана По, «Навпаки» Жоріса-Карла Гюїсманса та ін. Мотив двійництва, переосмислення фаустівського сюжету.
4. «Портрет Доріана Грея» як філософський роман. Естетичні й етичні категорії у творі. Архітектоніка та персонифікація роману.
5. Вплив роману на літературу й мистецтво ХХ століття, основні екранізації.

Терміни: роман, філософський роман, паратекст, передмова, естетизм, гедонізм, екфраза, мотив двійництва.

**Рекомендовані джерела
Тексти**

1. Вайльд О. Портрет Доріана Грея: Роман / Пер. з англ. та прим. Р. Доценка. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=21>

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhI_Kh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Основні джерела

1. Астрахан Н. І. Художня філософія мистецтва у романі Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея». *Science and Education a New Dimension. Philology.*

2016. IV (17). Issue: 78. С. 11–15. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/n.i._astrachan_art_philosophy_of_art_in_the_novel_by_o._wilde_the_picture_of_dorian_gray.pdf

2. Кичан А. Стилiстичнi засоби передачi гумору та iронiї у романi Оскара Уайльда «Портрет Дорiана Грея». *Наука онлайн: Мiжнародний електронний науковий журнал*. 2020. № 5. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/filologiya/2020/5/stilistichni-zasobi-peredachi-gumoru-ta-ironiyi-u-romani-oskara-uajlda-portret-doriana-greya/>

3. Онiщенко О. Естетичний манiфест О. Уайльда: новi риси вiдомого портрета. *Культурологiчна думка*. 2014. № 7. С. 109–115. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD7_Onishchenko.pdf

4. Ржевська З. Естет чи моралiст? *Вiсник Житомирського державного унiверситету iменi Iвана Франка*. 2004. № 15. С. 58–61. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/685/2/04rzmeim.pdf>

5. Duggan P. The Conflict Between Aestheticism and Morality in Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray. URL: <https://www.bu.edu/writingprogram/journal/past-issues/issue-1/duggan/>

Додатковi джерела

1. Безцензурний «Портрет Дорiана Грея» // ЛiтАкцент. 29.04.2011. URL: <http://litakcent.com/2011/04/29/bezcenzurnyj-portret-doriana-hreja/>

2. <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/the-picture-of-dorian-gray-art-ethics-and-the-artist>

3. <https://www.newyorker.com/magazine/2011/08/08/deceptive-picture>

Запитання для самоконтролю

1. Доведiть, що роман Оскара Вайльда – це фiлософський роман.
2. Якi iдеї прерафаелiтiв актуалiзував у своїй творчостi Оскар Вайльд?
3. З якою метою письменник створив передмову до роману?
4. Якi iдеї з роману Гете «Фауст» були переосмисленi Оскаром Вайльдом?
5. Хто з митцiв ХХ столiття надихався творчiстю Оскара Вайльда?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Рупором авторських iдей у романi Оскара Вайльда «Портрет Дорiана Грея» є

- а) Алан Кембел;
- б) лорд Генрі Воттон;
- в) Безіл Голуорд.

2. Назва етичного вчення, яке проголошує сьогоденну насолоду й чуттєвi втiхи найвищим благом i метою життя

- а) стоїцизм;
- б) нігілізм;
- в) гедонізм.

3.Безіл Холуорд не хотів знайомити лорда Генрі з Доріаном Греєм, тому що боявся

- а) що лорд Генрі образить юнака;
- б) що лорд Генрі зробить Грея банкрутом;
- в) що лорд Генрі погано впливатиме на Доріана.

4.Який вислів не належить лорду Генрі?

- а) «Геній довговічніший за красу»;
- б) «Гармонія духу і тіла – як це прекрасно!»;
- в) «Мета життя – самовираження».

5 Яким був перший крок Доріана Грея до початку моральної деградації?

- а) усвідомлення ним своєї краси;
- б) усвідомлення ним своєї молодості;
- в) усвідомлення ним свого походження.

6.Проблеми, що порушуються в романі Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея», це передусім

- а) роль особистості та народних мас в історії, значення певних історичних подій у розвитку суспільства;
- б) проблема трагічного та непримиренного конфлікту гордої самотньої особистості із суспільством, її бунту й загибелі;
- в) пошук сенсу життя, відповідальність за скоєне, велич краси, сенс кохання і згубна владу гріха тощо.

7. Безіл Холуорд перед своєю смертю побачив на портреті Доріана

- а) вродливого юнака;
- б) власне відображення;
- в) спотворене злочинами обличчя.

8. Роман Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея» сюжетно суголосний із творами

- а) «Червоне і чорне» Стендаля, «Втрачені ілюзії» О. де Бальзака, «Пані Боварі» Г. Флобера;
- б) «Фауст» Й. Гете, «Шагренева шкіра» О. де Бальзака, «Овальний портрет» Е. По;
- в) «Злочин і кара» Ф. Достоєвського, «Майстер і Маргарита» М. Булгакова, «Доктор Живаго» Б. Пастернака.

9. Своєрідним маніфестом естетизму стала передмова до твору Оскара Вайльда

- а) «Саломея»;
- б) «Щасливий принц»;
- в) «Портрет Доріана Грея».

10. Портрет Доріана Грея символізує в романі

- а) красу і молодість;
- б) добро і зло;
- в) душу і совість головного героя.

Тема: **Новелістика Гі де Мопассана**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Гі де Мопассана; охарактеризувати особливості художнього стилю великого французького прозаїка; розглянути новели письменника як взірцеві для пізнього французького реалізму, визначити особливості їх поетики.

План

1. Новаторський характер новелістики Гі де Мопассана. Естетичні погляди та жанрова різноманітність малої прози письменника. Традиції французької й російської літератури у його творчості.
2. Історія створення новели Гі де Мопассана «Пампушка» (альманах «Меданські вечори»). Своєрідність відтворення теми війни. Іронія та гротеск у творі.
3. Система персонажів новели. Збірний образ «чесних мерзотників» і Елізабет Руссе.
4. Композиційна майстерність автора, прийом повтору, роль пейзажу, психологічна деталь.
5. Новела Гі де Мопассана «Намисто». Соціально-філософський характер конфлікту. Лаконізм і глибина узагальнення, «пуант» як авторський прийом.

Терміни: новела, оповідання, натуралізм, реалізм, іронія, гротеск, психологізм, психологічна деталь, конфлікт, «пуант», лейтмотив, ремінісценція.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Мопассан Г. Пампушка / Пер. з фр. Р. Терещенко. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=919>

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhKh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf

Основні джерела

1. Закалюжний Л. Гі Де Мопассан. Пампушка. URL: https://soundcloud.com/leonid-zakaliuzhnyy/de-mopassan-pampushka?fbclid=IwAR2qO_d7hIshHLv2uI13Xk0JPSM7BkIIYiY5pXrYceyleWoGTKBu9jR0IMY
2. Кравцова Т. Наповнений гріхами диліжанс («Пампушка»). *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1997. № 8. С. 27–29.
3. Ткачук М. Новелістичний дискурс Гі де Мопассана. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Сер. Літературознавство / редкол.: М. Ткачук, Т. Вільчинська, О. Веретюк [та ін.]. Тернопіль : ТНПУ, 2014. Вип. 41. С. 260–277. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5986/1/Tkachuk_M.pdf
4. Яцків Н. Структурно-стильові домінанти новелістики Гі де Мопассана *Молодий вчений*. 2015. № 11 (1). С. 125–130. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/11/27.pdf>

Запитання для самоконтролю

1. Доведіть, що Гі де Мопасан – майстер новелістики.
2. Що відрізняє «чесних мерзотників» від Елізабет Руссе?
3. Чому саме до теми війни звернувся у своїй творчості Гі де Мопасан?
4. Покажіть на конкретних прикладах, яку роль у творах відіграє психологічна деталь.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. У якому творі автор, використовуючи прийом парадокса, зображує повію Елізабет Руссе людянішою, морально вищою, ніж добропорядні буржуа, що подорожували в одному диліжансі з нею?
  - а) «Ляльковий дім» Г. Ібсена;
  - б) «Пампушка» Г. де Мопассана;
  - в) «Пігмаліон» Б. Шоу.
2. Учасником якої війни був Гі де Мопасан?
  - а) Франко-пруської;
  - б) Англо-бурської;
  - в) Російсько-турецької.
3. Намисто у однойменній новелі – це символ
  - а) краси;

- б) обману;
- в) щастя.

4. Яке судження зайве при характеристиці новел Мопасана?

- а) декілька сюжетних ліній;
- б) прийом контрасту;
- в) драматичне напруження дії.

5. Мопасан використовує в новелах «пуант» – це

- а) гостродраматичне завершення;
- б) інтенсивне ліричне переживання;
- в) некваплива епічна оповідь.

6. Яка новела, надрукована у збірці «Меданські вечори», здобула схвальні оцінки сучасників та принесла авторові популярність?

- а) «Намисто»;
- б) «Туан»;
- в) «Пампушка».

7. Хто відіграв надзвичайно важливу роль у становленні Гі де Мопассана як письменника?

- а) П. Меріме;
- б) Г. Флобер;
- в) М. Пруст.

8. У творі «Пампушка» автор використовує

- а) гротеск, іронію, психологічну деталь;
- б) гротеск, іронію, пейзаж;
- в) гротеск, психологічну деталь, епітети.

9. Найвизначніші митці французької літератури

- а) Гі де Мопасан, Еміль Золя, Оноре де Бальзак, Проспер Меріме;
- б) Гі де Мопасан, Оскар Вайльд, Оноре де Бальзак, Проспер Меріме;
- в) Гі де Мопасан, Еміль Золя, Генрік Ібсен, Проспер Меріме.

10. Чому пасажери диліжансу змушені були зупинитися у готелі на ніч?

- а) зламався диліжанс;
- б) коні мали відпочити;
- в) поліція зупиняє диліжанс для перевірки документів.

Тема: «Синій (блакитний) птах» Моріса Метерлінка

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з векторами розвитку європейського театру на межі XIX–XX століття; охарактеризувати творчість М. Метерлінка як засновника символістської драми; проаналізувати особливості поетики драми-феєрії «Синій птах», показати як п'єса вплинула на театральне мистецтво й кіномистецтво XX століття.

План

1. Драматургія Моріса Метерлінка в контексті «нової драми». Метерлінк як засновник символістської драми.
2. Жанрова своєрідність п'єси. Символіка образів п'єси і їхня роль у розкритті авторського задуму.
3. Хронотоп твору. Символічні та реальні час і простір. Композиція п'єси. Символічне значення картин – топосів, які відвідують герої.
4. Сенс фіналу. Багатозначний образ Синього (блакитного) птаха.
5. П'єса Метерлінка у театральному мистецтві й кіномистецтві XX століття.

Терміни: драма, символізм, символ, феєрія, драма-феєрія, хронотоп, зовнішня і внутрішня дія, композиція.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Метерлінк М. Блакитний птах / Пер. з фр. Д. Чистяк. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3663>

Підручники

1. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2009. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhI_Kh_-_pochatku_KhKh_stolittia.pdf?

Основні джерела

1. Бондарук Л. Леся Українка та Моріс Метерлінк – концепція символічної мови // Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. Т. 6. С. 151–161. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/40158>

2. Стайн Дж. Драматургія символістів: від Ібсена до Метерлінка та Люне-По // Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці : в 3 т. Книга 2 : Символізм, сюрреалізм і абсурд. Львів. 2003. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Styan_John_Louis/Suchasna_dramaturhiia_v_teorii_ta_t_eatralnii_praktytsi_Knyha_2.pdf

Додаткові джерела

1. Чистяк Д. Блакитний птах світової літератури. *Всесвіт*. 2008. № 1–2. С. 172–174. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/390/41/>
2. Чистяк Д. Злети без падінь «Блакитного птаха» // ЛітАкцент. 14.05.2009. URL: <http://litakcent.com/2009/05/14/zlety-bez-padin-blakytneho-ptaha/>

Запитання для самоконтролю

1. Якими були передумови виникнення «нової драми»?
2. Порівняйте «нову драму» Г. Ібсена та М. Метерлінка. Чим вони відрізняються й чим вони схожі?
3. На вашу думку, в чому полягає сенс назви драми?
4. Кого з митців театрального мистецтва й кіномистецтва ХХ століття надихнула ця п'еса?
5. У чому полягає новаторський характер драми М. Метерлінка?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. В основі сюжету драми лежить

- а) допомога хворій дівчині;
- б) бідне життя хлопчика та дівчини;
- в) пошуки героями загадкового птаха.

2. У чарівних Садах мешкають...

- а) Чарівні птахи;
- б) Радості і Блаженства;
- в) Фантазія і Натхнення.

3. Назвіть рядок, де правильно перераховані образи-символи

- а) синій птах, стихії Світла, Вогню, рослини, тварини;
- б) синій птах, стихії Світла, Вогню, рослини, машини;
- в) синій птах, стихії Світла, Вогню, насіння, тварини.

4. Хто з героїв драми «Синій птах» проголосив гімн людині?

- а) Пес;

- б) Кішка;
- в) Хліб.

5. За допомогою якого прийому М. Метерлінк у драмі «Синій птах» розкриває характери, почуття тварин, предметів, рослин?

- а) олюднення;
- б) очуження;
- в) образний паралелізм.

6. Як можна назвати зміни, що відбулися з Тільтілем та Мітіль після повернення з подорожі?

- а) прозріння;
- б) піднесення;
- в) розчарування.

7. Метерлінк називав свій театр

- а) театром мовчання;
- б) театром абсурду;
- в) театром парадоксу.

8. Яке значення має слово в драматургії М. Метерлінка?

- а) переносне;
- б) символічне;
- в) пряме.

9. В якому рядку вірно визначено драматургів, які працювали у річищі «нової драми»?

- а) Г. Ібсен, Б. Шоу, А. Чехов;
- б) П. Корнель, Ж. Расін, Ж.-Б. Мольєр;
- в) Л. де Вега, В. Шекспір, П. Кальдерон.

10. Поетика твору «Синій птах» нагадує

- а) «Фауста» Й. Гете;
- б) «Лісову пісню» Л. Українки;
- в) «Ляльковий дім» Г. Ібсена.

Практичне заняття № 13

Тема: «Циганське романсеро» Федеріко Гарсія Лорки

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з естетичними поглядами та творчістю Федеріко Гарсія Лорки; розкрити художні особливості збірки «Циганське романсеро», її зв'язок з фольклорною поетикою, місце в розвитку поезії європейського модернізму.

План

1. Естетичні погляди Федеріко Гарсія Лорки (лекції «Канте хондо», «Дуенде, тема з варіаціями», «Поетичний образ у дона Луїза де Гонгори», «Про уяву, натхнення та звільнення»). Поєднання різних літературних традицій у творчості поета.
2. Збірка Ф. Г. Лорки «Циганське романсеро». Трансформація традиційного жанру романсу. Внутрішній драматизм і динамізм віршів.
3. Образ «слізної Андалусії». Лорка про своє звернення до циганської теми. Створення міфу про вільний циганський світ. Зіткнення двох світів у романсах.
4. Міфопоетика збірки Ф. Г. Лорки та засоби її створення. Особливості архітекτονіки «Циганського романсеро».
5. Головні персонажі й образи збірки. Асоціативність і метафоричність лірики Ф. Г. Лорки. Біблійні алюзії та ремінісценції.

Терміни: модернізм, фольклор, лірика, жанр, романсеро, романс, метафора, поетичний цикл, символ, міфопоетика, міф, дуенде.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Лорка Ф. Г. Циганський баладник : пер. з ісп. М. Лукаш. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3607>
2. Лорка Ф. Г. Думки про мистецтво : пер. з ісп. М. Москаленко. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Lorka/Dumky_pro_mystetstvo/
3. Лорка Ф. Г. Лірика : пер. з ісп. М. Лукаша. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Lorka/Liryka_zbirka/
4. Лукаш М. Від Боккаччо до Аполлінера : збірка перекладів світової лірики. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Lukash/Vid_Bokkachcho_do_Apollinera_zb/

Основні джерела

1. Василенко І. Маркери андалузської ментальності у поетиці Ф. Г. Лорки. *Літератури світу : поетика ментальність і духовність*. 2019. № 13. URL: https://journal.kdpu.edu.ua/world_lit/article/view/2374
2. Горбатенко В. Світи Федеріко Гарсія Лорки // *Літературна Україна*.

- 25.03.2020 р. URL: <https://litukraina.com.ua/2020/03/25/sviti-federiko-garsia-lorki/>
3. Дроздовський Д. «Лорка – митець, який оспівує любов» // Слова Просвіти. 26.05.2017 р. URL: <http://slovoprosvity.org/2017/05/26/dmytro-drozdovskyj-lorka-mytets-yakyj-ospivuje-lyubov/>
4. Москаленко О. Відображення процесу індивідуалізації в ліриці Ф. Г. Лорки. *Іноземна філологія*. 2007. № 119. URL: [http://old.lingua.lnu.edu.ua/ Foreign Philology/Foreign Philology/Foreign Philology 119 2/articles 2/Olha%20Moskale nko.pdf](http://old.lingua.lnu.edu.ua/ForeignPhilology/ForeignPhilology/ForeignPhilology1192/articles2/Olha%20Moskale nko.pdf)
5. Москаленко О. Міфологема дитинства в ліриці Ф. Гарсія Лорки : дисертація. Сімферополь : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2014. URL: <http://www.cfuv.ru/wp-content/uploads/2015/04/diser.pdf>
6. Пахльовська О. Муза іспанських руїн. До 50-річчя від загибелі Федеріко Гарсія Лорки. *Всесвіт*. 1985. № 12. URL: [http://shron1.chtyvo.org.ua /Pakhlovska Oksana/Muza ispanskykh ruin.pdf](http://shron1.chtyvo.org.ua/PakhlovskaOksana/Muza_ispanskykh_ruin.pdf)
7. Смольницька О. Федеріко Гарсія Лорка: Андалузія в Україні // Український інтерес. 05.06.2018 р. URL: <https://uain.press/blogs/olga-smolnytska-14-838809>
8. Сокрут Д. Елементи сюрреалізму в поезії Лорки. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2015. Вип. 27. С. 403–408. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2015_27_44

Додаткові джерела

1. Harris D. The theme of the Crucifixion in Lorca's *Romancero gitano*. *Bulletin of Hispanic Studies*. 1981. Vol. 58. № 4. URL: [https://www.tandfonline.com /doi/abs/10.1080/1475382812000358329](https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1475382812000358329)
2. Linn S. Translation and the Authorial Image: the Case of Federico García Lorca's *Romancero gitano*. *Controversy in Translation Studies*. 2003. Vol. 16. № 1. URL: <https://www.erudit.org/en/journals/ttr/2003-v16-n1-ttr709/008557ar.pdf>
3. Orringer N. Andalusia's Cultural Spirit and the Historical Ballads of *Romancero gitano*. *Decimononica*. Vol. 9. № 3. URL: [https://www.researchgate.net/publication/ 257410620 Andalusias Cultural Spirit and the Historical Ballads of Romancero gitano](https://www.researchgate.net/publication/257410620_Andalusias_Cultural_Spirit_and_the_Historical_Ballads_of_Romancero_gitano)

Запитання для самоконтролю

1. У чому сенс назви збірки Федеріко Гарсія Лорки «Циганське романсеро»?
2. Які трансформації жанру романсу відбулися у творчості Лорки?
3. Назвіть біблійні алюзії та ремінісценції у конкретних романсах збірки.
4. Про які два світи розповідає у своїй поетичній творчості Федеріко Гарсія Лорка?
5. Охарактеризуйте образ «слізної Андалусії».

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Характерною ознакою поетичного світу Федеріко Гарсія Лорки є

- а) фрагментарність;
- б) синкретизм;
- в) химерність.

2. Жанр касиди, який використовує Лорка у вірші «Касида про сон під зорями» та в інших творах, походить з

- а) японської поезії;
- б) індійської поезії;
- в) арабської поезії.

3. Образ річки, який з'являється у фіналі «Балади про чорну тугу», є

- а) символом шлюбу;
- б) втіленням одвічної таємниці;
- в) уособленням руху природи й всесвіту.

4. У збірці «Циганське романсеро» Лорка віродив жанр

- а) сонету;
- б) романсу;
- в) касиди.

5. Провідний художній прийом, за допомогою якого створено образ Самотини в «Баладі про чорну тугу»

- а) метафора;
- б) порівняння;
- в) персоніфікація.

6. Головна героїня «Балади про чорну тугу» Самотина шукає

- а) свого коня;
- б) щастя й кохання;
- в) саму себе й свою долю.

7 Вірш «Балада про чорну тугу» побудований у формі

- а) монологу Самотини;
- б) діалогу;
- в) медитації ліричного героя.

8. Зміст Канте хондо можна, за Лоркою, викласти двома словами

- а) пісня і гітара;
- б) кохання і смерть;

в) кохання і зрада.

9. За своїм світоглядом Федеріко Гарсія Лорка

- а) деїст;
- б) атеїст;
- в) пантеїст.

10. Витоки поезії Лорки — в

- а) андалузькому фольклорі;
- б) античній літературі;
- в) іспанській літературі доби Відродження

Практичне заняття № 14

Тема: **Епічна драма. «Матінка Кураж та її діти» Бертольта Брехта**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними естетичними принципами епічного (діалектичного) театру Б. Брехта, з'ясувати сутність його феноменальності; проаналізувати художні особливості п'єси «Матінка Кураж та її діти» в контексті теорії епічного театру Б. Брехта; охарактеризувати вплив новаторської драматургії письменника на розвиток драми, театрального мистецтва XX та XXI століття.

План

1. Основні естетичні принципи епічного (діалектичного) театру Б. Брехта. «Ефект очуження» (V-ефект) і засоби його створення.
2. Задум драми Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти». Особливості сюжету та композиції. Драматичне й епічне у творі. Засоби епізації. Функція зонгів.
3. Своєрідність хронотопу п'єси. Образи часу й історії у п'єсі.
4. Конфлікт і його реалізація у системі образів. Образ Анни Фірлінг. Засоби його створення.
5. Міфологічні та літературні алюзії й ремінісценції. Зв'язок із шекспірівською драматургією. Жанрова своєрідність твору. «Матінка Кураж» як драма-притча (драма-парабола) і драма-хроніка.

Терміни: драма, епічний театр (епічна драма), ефект очуження (V-ефект), драма-хроніка, драма-притча, парабола, зонг (сонг), монтаж, паратаксіс, епізація, метадраматичність, хронотоп.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2355>
2. Брехт Б. Про мистецтво театру. К. : Мистецтво, 1977. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Bertolt_Brecht/Pro_mystetstvo_teatru/
3. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти ; пер. з нім. М. Зісман // Брехт Б. Копійчаний роман. Матінка Кураж та її діти. Кавказьке крейдяне коло : роман та п'єси / [пер. з нім. Ю. Лімняк, М. Зісман, В. Митрофанов ; передм. Д. Затонського]. К. : Дніпро, 1987. URL: <https://is.gd/TA89S2>

Основні джерела

Підручники

1. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072027945/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_x_stolittya
- Лекція 4. Розвиток німецької драматургії. Б. Брехт. URL: https://pidruchniki.com/12810419/literatura/rozvitok_nimetskoji_dramaturgiyi_breht#715

Основні джерела

1. Чирков О. Бертольт Брехт. К. : Дніпро, 1981. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Chyrkov_Oleksandr/Bertolt_Brekht_vyd_1981/
2. Варецька С. Бароко як інтерпретамент модернізму (на прикладі драми «Матінка Кураж та її діти» Бертольта Брехта). *Вісник ЖДУ імені Івана Франка*. 2009. № 44. С. 222–225. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3042/>
3. Голяс С. «Війна – велика комерція, яку ведуть не маленькі люди» : план-конспект уроку. *Зарубіжна література*. 2011. № 1 (689). С. 15–19. URL: <https://skviuarmk.ucoz.ua/nmr/ZLg11011-15-19.pdf>
4. Закалюжний Л. Історична драма-хроніка Б. Брехта та А. Міллера: спроба порівняльного аналізу. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка*. 2006. Вип. 46. URL: http://eprints.zu.edu.ua/3170/1/43_46.pdf

Додаткові джерела

1. Черниш Н. Актуальність п'єс Бертольда Брехта «Матінка Кураж та її діти» та Карела Чапека «Мати». *Теоретична і дидактична філологія*. Серія «Філологія». 2017. Вип.26. С. 193–201. URL: <https://bit.ly/3b4UqFj>
2. Blau H. Brecht's «Mother Courage»: The Rite of War and the Rhythm of Epic. *Educational Theatre Journal*. 1957. Vol. 9. No. 1 (Mar., 1957), P. 1–10. URL: <https://www.jstor.org/stable/3204132?seq=1>
3. Ruma Bala M. Brecht's «Mother Courage» as a Critique of War and Religion : conference paper. 2013. June. URL: https://www.researchgate.net/publication/273134216_Brecht's_MOTHER_COURAGE_as_a_Critique_of_War_and_Religion

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть основні особливості епічного театру Б. Брехта.
2. Які трансформації жанру драми відбулися у ХХІ столітті?
3. Назвіть міфологічні та літературні алюзії та ремінісценції у п'єсі Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти».
4. Якими є художні засоби створення образу головної героїні Анни Фірлінг у п'єсі?
5. Чому драма Б. Брехта актуальна і сьогодні?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Не є характерною ознакою «епічної драми»

- а) «ефект очуження»;
- б) відсутність катарсису;
- в) персонажі-алегорії.

2. За задумом автора, твір «Матінка Кураж та її діти» мав прозвучати як

- а) пересторога напередодні Другої світової війни;
- б) пересторога напередодні Першої світової війни;
- в) пересторога напередодні виборів у Бундестаг.

3. В основу п'єси покладено події

- а) Тридцятилітньої війни;
- б) Столітньої війни;
- в) Першої світової війни.

4. П'єса «Матінка Кураж та її діти» з'явилася

- а) 1914 року;
- б) 1939 року;
- в) 1945 року.

5. Завдання «ефекту очуження» —

- а) несподівано обіграти загальновідомі теми, сюжети, образи;
- б) викликати неприйняття, заперечення зображуваного;
- в) викликати критичне сприйняття зображуваного.

6. Зонги — це

- а) жанровий різновид брехтівської драми;
- б) назва збірки поезій Брехта;
- в) пісні у п'єсах, які коментують події, що зображуються на сцені.

7. За Брехтом, глядач «епічного театру» має

- а) відчувати авторську концепцію;
- б) міркувати й аналізувати;
- в) в усьому сперечатися з автором.

8. Творчість Бертольта Брехта репрезентує літературу

- а) Франції;
- б) Англії;
- в) Німеччини.

9. Що є неприродним в образі матінки Кураж?

- а) не любить своїх дітей;
- б) любить війну;
- в) боїться миру.

10. Брехт розрізняв два види театру:

- а) «арістотелівський» і «неарістотелівський» (епічний);
- б) античний і «шекспірівський»;
- в) традиційний театр і театр абсурду

Практичне заняття № 15

Тема: **Притча у світовій літературі ХХ століття. «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з казкою А. де Сент_Екзюпері «Маленький принц»; з'ясувати причини звернення письменника до жанру казки-притчи; визначити філософсько-регілійний сенс твору, розкрити значення основних образів; охарактеризувати вектори художньої інтерпретації казки у мистецтві ХХ – ХХІ століття.

План

1. Місце казки «Маленький принц» у творчості Антуана де Сент-Екзюпері, сучасне й вічне у її проблематиці. Причини звернення автора до жанру казки. Синтез рис казки і притчі.
2. Тематика і проблематика казки. Ідейно-композиційна роль присвяти. Конфлікт, його філософсько-етичне звучання. Функція і місце авторських малюнків у творі.
3. Художня своєрідність «Маленького принца». Символіка й алегорія. Міфологічні й літературні алюзії та ремінісценції.
4. Традиції європейської літературної казки та специфіка створення просторово-часових зв'язків у творі. Рамкова композиція.
5. Система образів твору. Образи-символи, алегоричні персонажі, їхня роль в організації художнього світу казки. Образ оповідача. Образ Маленького принца.

Терміни: екзистенція, екзистенціалізм, абсурд, притча, жанр, парабола, алегорія, проблематика, повість-притча, казка, літературна казка, рамкова композиція, оповідач.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Завантажити україномовні видання «Маленького принца» А. де Сент-Екзюпері різних років і у різних форматах можна за покликанням: http://chtyvo.org.ua/authors/Saint-Exupery_Antoine_de/

Підручники

1. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072027945/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_xx_stolittya

Заняття 1. Жанрова своєрідність казки-притчі Екзюпері «Маленький принц».
URL: https://pidruchniki.com/12560607/literatura/praktichniy_kurs_istoriya_zaru_bizhnoyi_literaturi_xx_stolittya#30

Основні джерела

1. Астрахан Н. Авторські інтерпретаційні моделі та їх програми в прозі Антуана де Сент-Екзюпері (на матеріалі книги «Планета людей» та казки «Маленький принц») // Літературний твір: шляхи дослідження поетики/ Збірка статей ; за ред. проф. О. Чиркова. Житомир : «Полісся», 2006. С. 69–89. URL: <https://bit.ly/2YqJcbc>
2. Бондаренко Г. Притча як видова категорія. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка*. 2008. № 11. С. 180–182. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1790/1/05bgfpvk.pdf>
3. Ковальчук О. Романтичні традиції та філософська тематика казки Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2017. Вип. 17. С. 201–207. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2017_17_30
4. Рошко М. Неоміфологізм казки Антуана де Сент Екзюпері «Маленький принц». *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2011. Вип. 9. С. 494–502. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2011_9_78

Додаткові джерела

1. Знайдено рідкісні ескізи Антуана де Сент-Екзюпері до «Маленького принца» // Урядовий кур'єр. 18 серпня 2019. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/znajdeno-ridkisni-eskizi-antuana-de-sent-ekzyuperi/>
2. «Маленький принц» вийшов на третє місце за кількістю перекладів // ЛітАкцент. 10.04.2017. URL: <http://litakcent.com/2017/04/10/malenkyj-prync-vyjshov-na-tretje-misce-za-kilkistju-perekladiv/>
3. Рошко М. Подорож головного героя як ініціація у «Божественній комедії» Данте Аліг'єрі та «Маленькому принці» Антуана де Сент-Екзюпері. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. 2014. Вип. 2. С. 84–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuufilol_2014_2_17

Запитання для самоконтролю

1. Назвати основні ознаки літературної казки й народної. Чим вони схожі й чим відрізняються?
2. Охарактеризуйте основні образи-символи.
3. Назвіть проблеми, які автор піднімає у казці.
4. Чому казка «Маленький принц» популярна й досі?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Які образи з казки не є символами?

- а) троянда, баобаб, яблуня;
- б) криниця, літак, потяг;
- в) бізнесмен, честолюбець, пияк.

2. Яке значення має образ баобабів на планеті маленького принца?

- а) загрозливі для внутрішнього світу людини емоції;
- б) екологічно небезпечні процеси;
- в) суспільно загрозливі явища.

3. Яке протистояння подано у творі «Маленький принц»?

- а) світ тварин – світ людей;
- б) дорослі – діти;
- в) поверхнєве бачення життя – сутнісне розуміння буття.

4. Яким природнім явищем любив насолоджуватися маленький принц?

- а) веселкою;
- б) заходом сонця;
- в) дощем.

5. А. де Сент-Екзюпері вважав, що *«величезний край, з якого ми усі прийшли»*, – це

- а) дитинство;
- б) космос;
- в) Земля.

6. Хто із жителів планет, що відвідав Маленький принц, уособлював відповідальність?

- а) король;
- б) ліхтарник;
- в) географ.

7. Про кого Маленький принц сказав: *«Він єдиний, хто міг би стати моїм другом. Але його планета надто маленька...»*?

- а) короля;
- б) бізнесмена;
- в) ліхтарника.

8. Закінчіть фразу: «Встав вранці, умився,

- а) приведи себе в порядок і відразу ж приведи в порядок свою планету;
- б) приведи себе в порядок і відразу ж приведи в порядок свою кімнату;
- в) приведи себе в порядок і відразу ж приведи в порядок свої думки.

9. Що символізує криниця у казці А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц»?

- а) символ істини, що відкривається героям;
- б) символ надії, що підтримує героїв;
- в) символ спокуси, що загрожує героям.

10. «З людьми теж буває самотньо», – запевняє

- а) троянда;
- б) змія;
- в) ліхтарник.

Практичне заняття № 16

Тема: **Притча у світовій літературі ХХ століття. «Чума» Альбера Камю**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Альбера Камю, його філософськими поглядами; з'ясувати історію створення роману «Чума», місце твору в контексті творчості письменника; охарактеризувати художні особливості роману-притчі, здійснити його алегоричне прочитання-інтерпретацію.

План

1. Екзистенціалізм у філософії й літературі ХХ століття. Філософські погляди Альбера Камю та їхнє втілення у творчості письменника. Есе «Міф про Сізіфа». Своєрідність індивідуального стилю автора: між філософією й белетристикою.
2. Задум роману А. Камю «Чума». Двоплановість структури та жанрова своєрідність. Ознаки притчі.
3. Композиційна побудова й експериментальний характер художнього світу роману. Вияв ідей екзистенціалізму у творі.
4. Образи героїв роману, їхня функція. Образ лікаря Ріє. Образ чуми в романі, його багатоплановість.
5. Дидактизм, універсальність проблематики та позачасовий характер роману.

Терміни: екзистенція, екзистенціалізм, абсурд, притча, роман-притча, жанр, парабола, алегорія, проблематика, «межова ситуація», рамкова композиція, оповідач.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Завантажити україномовні видання «Чуми» А. Камю та «Міф про Сізіфа» різних років і у різних форматах можна за покликанням: http://chtyvo.org.ua/authors/Kamiu_Alber/

Підручники

1. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072027945/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_xx_stolittya
2. Лекція 2. Екзистенціалізм у французькій літературі. Ж.-П. Сартр, А. Камю. URL: https://pidruchniki.com/13761025/literatura/ekzistentsializm_frantsuzkiy_literaturi_zh-p_sartr_kamyu#235

Основні джерела

1. Бондаренко Г. Притча як видова категорія. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка*. 2008. № 11. С. 180–182. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1790/1/05bgfpyk.pdf>
2. Девдюк І., Кучера А. Концепція героя і дійсності у творчості А. Камю (на матеріалі повісті «Сторонній» та роману «Чума»). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Філологічні науки. 2012. Вип. 30. С. 81–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2012_30_22
3. Лавринович Л. Постмодернізм і притча: error facti, або ймовірність «неможливого». *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна: Теорія літератури та порівняльне літературознавство. Ч. 2. Вип. 33. Л. : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. С. 158–164. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153578201.pdf>
4. Матвієнко І. Екзистенційне осмислення людини: бунт і людська природа у філософії А. Камю. *Науковий вісник НУБІП*. 2015. № 228. С. 13–18. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/view/5877>
5. Шевченко С. Трагічний гуманізм А. Камю: в пошуках смислу людського буття. *Мультиверсум. Філософський альманах*: Зб. наук. пр. К., 2008. Вип. 69. С. 116–126. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/71836>
6. Яремчук Н., Павлюк Н. Екзистенційні виміри часопросторових параметрів у романі А. Камю «Чума». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Т. 3. № 31. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2308-4855/article/view/214041>

Додаткові джерела

1. Бондар С. Альбер Камю: заручники нового вірусу // НСПУ. 07.10.2020. URL: <https://nspu.com.ua/lit-tv/alber-kamju-zaruchniki-novogo-virusu/>
2. «Чума» Камю – знову бестселер. Що читати на карантині? // TEXTY.ORG.UA. 2020-03-13. URL: <https://texty.org.ua/fragments/100461/chuma-kamyu-znovu-bestseler-sho-chytaty-na-karantyni-dobirka/>
3. Чабаттарі Дж. «Ми це вже переживали» – найкращі романи про чуму // BBC Culture. 3 травня 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-52409807>
4. Tremblay Ponnou-Delaffon E. In and Out of Place: Geographies of Revolt in Camus's La Peste. *Studies in 20th & 21st Century Literature*. 2015. 39 (1). URL: https://www.researchgate.net/publication/273901467_In_and_Out_of_Place_Geographies_of_Revolt_in_Camus's_La_Peste
5. Willsher K. Albert Camus novel The Plague leads surge of pestilence fiction // The Guardian. 2020. 28 Mar. URL: <https://www.theguardian.com/books/2020/mar/28/albert-camus-novel-the-plague-la-pesto-pestilence-fiction-coronavirus-lockdown>

Запитання для самоконтролю

1. Які філософські погляди Альбера Камю лягли в основу твору «Чума»?
2. Охарактеризуйте образ чуми. Яке значення він має?

3. Назвіть проблеми, які автор піднімає у романі.

4. Які ознаки притчі віднаходимо у романі?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Роман «Чума» побудований як

- а) хроніка зачумленого міста;
- б) спогади персонажів про епідемію;
- в) записники Тарру.

2. Лікар Ріє задумує і пише оповідь про чуму як

- а) історію перемоги над хворобою;
- б) пересторогу на майбутнє;
- в) гімн мужності і стійкості борців.

3. Епіграф до роману А. Камю «Чума» (вислів Д. Дефо «Якщо вільно зобразити ув'язнення через інше ув'язнення, то й вільно зобразити будь-який реально існуючий предмет через щось зовсім неіснуюче»)

- а) розкриває тему твору;
- б) пояснює позицію автора;
- в) виражає художню концепцію твору.

4. Центральною ідеєю роману А. Камю «Чума» є

- а) опір загальному безглуздю;
- б) примирення з нездоланим злом;
- в) відмежування від зла в особистому житті.

5. Міжнародного визнання А. Камю досяг після публікації

- а) трагедії «Калігула»;
- б) есею «Міф про Сізіфа»;
- в) повісті «Сторонній».

6. На думку одного з героїв роману Камю «Чума», «усе, що людина здатна виграти у грі з чумою та життям, — це...»

- а) розум і сила;
- б) знання і пам'ять;
- в) велич і самозречення.

7. Лікаря Ріє належать слова:

- а) «Бацिला чуми ніколи не вмирає»;
- б) «Зараз чума і треба з нею боротися»;
- в) «Місто населяли соньки з ледь розплющеними очима».

8. Альбер Камю — лауреат

- а) Букерівської премії;
- б) Нобелівської премії;
- в) Гонкурівської премії.

9. Жанрова специфіка твору А. Камю «Чума»

- а) роман-притча;
- б) роман-утопія;
- в) роман-міф.

10. Чума у романі А.Камю – це узагальнено-універсальний символ

- а) метафізичного зла, що загрожує людському життю;
- б) тоталітарних режимів, що нівелюють людську особистість;
- в) нацистської окупації Європи в роки Другої світової війни

Тема: **Драматургія Фрідріха Дюрренматта. П'єса «Гостина старої дами»**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю швейцарського письменника Фрідріха Дюрренматта; охарактеризувати взаємини творчого світу митця з основними театральними традиціями ХХ століття; визначити поетикальні особливості п'єси «Гостина старої дами», її морально-філософський зміст; розкрити вектори художньої інтерпретації п'єси у мистецтві межі ХХ–ХХІ століть.

План

1. Своєрідність драматургії Ф. Дюрренматта. Вплив ідей Б. Брехта. Ф. Дюрренматт і «драма абсурду». Жанр драматичної параболи у творчості швейцарського письменника.
2. Проблематика п'єси «Гостина старої дами». Парадоксальний сюжет як сатирична модель абсурдності сучасного світу. Тема відповідальності кожного.
3. Роль і значення паратекстуальних елементів. Авторська «примітка» до п'єси. Функції дюрренматтівської ремарки.
4. Елементи детективного жанру у п'єсі, зв'язок із детективною прозою Ф. Дюрренматта. Використання фарсу, бурлеску, антитези, політичний підтекст.
5. Схематизм образів п'єси. Збірний образ жителів містечка Гюлен. Палітра художніх засобів створення образу Клер Цаханасян. Іль як злочинець і жертва.

Терміни: драма, п'єса, абсурд, парадокс, гротеск, «театр абсурду» («драма абсурду»), «театр парадоксу» («драма парадоксу»), фарс, трагіфарс, комедія, трагікомедія, паратекст, ремарка.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Дюрренматт Ф. Гостина старої дами / Пер. з нім. В. Вовк. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2988>
2. Дюрренматт Ф. Гостина старої дами / Пер. з нім. В. Вовк. URL: https://cdn.go4web.co.ua/bul/lib//d/djurrenmatt_gostina_staroji_dami.pdf

Підручники

1. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072027945/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_xx_stolittya

2. Заняття 14. Викриття «законів» конформістського мислення, показ розриву між науково-технічним прогресом та моральним станом людства у п'єсі Ф. Дюрренматта «Візит старої дами» // Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidru4niki.com/11800912/literatura/vikrittya_zakoniv_konformistskogo_mislennya_pokaz_rozrivu#47

Основні джерела

1. Астрахан Н. Поетика трагікомічного катарсису у п'єсі Ф. Дюрренматта «Гостина старої дами». *Брехтівський часопис (Brecht-Heft): статті, доповіді, есе: збірн. наук. праць (філолог. науки)*. 2018. № 6. С. 103–108. URL: <http://surl.li/jhrb>
2. Васильєв Є. «Театр абсурду» та «театр парадоксу»: проблеми термінології. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2005. № 22. С. 186–189. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1500/>
3. Гайсюк Л., Дзіковська Л. Творчість Ф. Дюрренматта в сучасному літературознавчому процесі. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 185–188. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/44.pdf>
4. Капустян І. Жанрово-стильові новації у драмі Фрідріха Дюрренматта. *Філологічні науки*. 2015. № 20. С. 17–27. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5060/1/Kapustjan.pdf>
5. Стайн Дж. Епічний театр у Німеччині після Брехта // Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 3. Експресіонізм та епічний театр / пер. з англ. Львів: 2004. С. 210–225. URL: <http://old.kultart.lnu.edu.ua/Culture/vydavn/pdf/StaynT3-Pererobka.pdf>

Додаткові джерела

1. Журба С. Гра з чужим текстом: Фрідріх Дюрренматт «Гостина старої дами» та Пауло Коельо «Диявол і сеньйорита Прим». *Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. праць*. Київ, 2010. Вип. 29, ч. 1. С. 179–188. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/0564/1471>
2. Ніколенко О. Традиції М. Гоголя в драматургії Фрідріха Дюрренматта. *Актуальні проблеми літературознавства: Збірник наукових праць*. Полтава: ПДПУ, 2009. Випуск 2. С. 4–14. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6035/1/AktProblLit2.pdf>

Запитання для самоконтролю

1. Які ідеї Б. Брехта вплинули на творчість швейцарського письменника Ф. Дюрренматта?
2. Дайте характеристику жителям Гюлена. Що вони уособлюють?
3. Назвіть проблеми, які автор піднімає у драмі.

4. Дайте характеристику Клер Цаханасян та Іля. Яке значення мають ці образи?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Образ Іля («Гостина старої дами») уособлює ідею...

- а) спокути старих гріхів;
- б) прощення;
- в) помсти.

2. Клер Цаханасян уособлює ідею...

- а) помсти;
- б) моральної відповідальності;
- в) причин та наслідків морального неблагополуччя суспільства.

3. Кого із драматургів 50-60 рр. критики називали «сумним паяцем»?

- а) С. Беккета;
- б) Ф. Дюрренматта;
- в) Е. Йонеско.

4. Знайдіть неправильну відповідь на питання: Що є характерним для п'єси Ф. Дюрренматта?

- а) доведення сюжету до «найгіршої розв'язки»;
- б) широке використання іронії, гротеску, елементів пародії та буфонади;
- в) введення «зонгів».

5. Укажіть умову, за якої Клер Цаханасян збирається подарувати мільярд мешканцям Гюлена

- а) поставити Клер пам'ятник на центральній площі;
- б) мешканці Гюлена повинні вбити Іля;
- в) Іль має привселюдно вибачитись перед Клер.

6. Визначте мету, з якою Клер Цаханасян приїжджає до Гюлена

- а) відвідати місто свого дитинства;
- б) помститись колишнім знайомим;
- в) допомогти місту.

7. Укажіть, що є характерним для п'єси Ф. Дюрренмата

- а) використання іронії, гротеску, пародії;
- б) введення «зонгів»;
- в) велика кількість монологів, звернених до читача (глядача).

8. Визначте жанр, до якого належить п'єса «Гостина старої дами»

- а) трагікомедія;
- б) лірична комедія;
- в) комедія.

9. Укажіть причину, з якої Клер Цаханасян прагне смерті Іля

- а) колись давно він з нею зустрічався і кинув її;
- б) кинув вагітну Клер й оббрехав її;
- в) кинув Клер і відібрав у неї новонароджену дитину.

10. Укажіть помилкове твердження

- а) Під тиском влади грошей руйнуються моральні засади суспільної свідомості;
- б) Клер Цаханасян прагне перейняти на себе функції вищого суду;
- в) Дивлячись в перелякані очі Іля, Клер розчулилась та скасувала свій вирок.

Тема: Роман-міф Габріеля Гарсія Маркеса «Сто років самотності»

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю латиноамериканського письменника Г. Г. Маркеса; висвітлити особливості розвитку латиноамериканської літератури у другій половині ХХ століття; дати визначення поняття «магічний реалізм»; з'ясувати основні художні особливості роману-міфу «Сто років самотності».

План

1. Особливості розвитку латиноамериканської літератури у другій половині ХХ століття. Магічний реалізм як літературний напрям, його основні представники. Відображення історико-культурної самотності Латинської Америки у творах Г. Г. Маркеса.
2. Роман-міф Г. Г. Маркеса «Сто років самотності» як узагальнення долі латиноамериканського континенту. Поліжанровий характер твору. Національна міфологема самотності. Основні сюжетні лінії, міфологічні образи роману. Образ роду Буендіа.
3. Особливості хронотопу роману. Своєрідність образу часу. Засоби моделювання простору у творі. Мотив землі Макондо як мотив землі обітваної.
4. Філософська й морально-етична проблематика твору. Проблеми родової замкненості, кохання та шлюбу, особистості й цивілізації, технічного прогресу, біологічного, матеріального й духовного у розвитку особистості, проблема зміни поколінь і цивілізацій, історичного й метафізичного часу та ін.
5. Особливості поетики роману: поєднання епічних, міфологічних і біблійних елементів. Літературні та міфологічні ремінісценції й алюзії. Карнавальні мотиви.
6. Образ автора в романі, своєрідність вираження авторської позиції.

Терміни: магічний реалізм, латиноамериканський бум, латиноамериканська література, роман, роман-міф, міф, міфопоетика, міфологема, хронотоп, фантастика.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Маркес Г. Г. Сто років самотності / Пер. з ісп. П. Соколовський. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=111>

Підручники

1. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гринчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072027945/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_x_stolittya
2. Лекція 13. Латиноамериканська література. Г. Г. Маркес. URL: https://pidruchniki.com/17910211/literatura/latinoamerikanska_literatura_markses#266

Основні джерела

1. Дзюбенко В. Книга дня: «Сто років самотності» Габріеля Гарсія Маркеса // BBC Пломінь. 12.12.2019. URL: <https://plomin.club/book-of-the-day-one-hundred-years-of-solitude/>
2. Жердинівська М. Латиноамериканська література від джерел до «магічного реалізму». *Всесвіт*. 1998. № 1. URL: http://argo-unf.at.ua/load/vsesvit/1998_01_zherdiniivska_margarita_latinoamerikanska_literatura_vid_dzherel_do_magichnogo_realizmu/490-1-0-4333
(електронний примірник журналу також можна завантажити за покликанням: <http://chtyvo.org.ua/authors/Vsesvit/>)
3. Лазаревич Н. Часопросторові параметри романів-метафор «Сто років самотності» Габріеля Гарсії Маркеса та «Око прірви» Валерія Шевчука. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. Філологічні науки. 2016. № 8. С. 71–75. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Litpro_2016_8_17
4. Помбо Ф. Р. Як «Сто років самотності» змінили світ // BBC Culture. 6 червня 2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-44360186>
5. Фока М. Природа магічного у творчості Г. Гарсія Маркеса. *Науковий вісник МГУ*. Серія: Філологія. 2017. Вип. 26 (1). С. 116–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2017_26%281%29_35

Додаткові джерела

1. Geetha B. J. Magic Realism in Gabriel Garcia Marquez's One Hundred Years of Solitude. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*. 2010. № 2(3). URL: https://www.researchgate.net/publication/49620561_Magic_Realism_in_Gabriel_Garcia_Marquez's_One_Hundred_Years_of_Solitude
2. Leon C. «One Hundred Years of Solitude» Is Coming to Netflix // The New York Times. 2019. March, 6. URL: <https://www.nytimes.com/2019/03/06/books/one-hundred-years-of-solitude-is-coming-to-netflix.html>
3. Norcross J. D. Understanding Garcia Marquez's One Hundred Years of Solitude: An Analysis with a Lens for History and Anthropology. URL: <https://spark.parkland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1088&context=ah>
4. Santana-Aguna A. How One Hundred Years of Solitude Became a Classic // The Atlantic. 2017. May, 22. URL: <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2017/05/one-hundred-years-of-solitude-50-years-later/527118/>

5. Дроздовський Д. У Макондо не помирають. *Всесвіт*. 2014. № 5–6. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/editorial/u-makondo-ne-pomyrayut/>
6. Різник К. 10 найкращих латиноамериканських книжок усіх часів // Книжковий блог Yakaboo. 24.06.2016. URL: <https://bit.ly/2xsFMcX>

Запитання для самоконтролю

1. Які ідеї втілює у творі Г. Г. Маркес?
2. Дайте характеристику мешканцям Макондо. Що вони уособлюють?
3. Назвіть риси магічного реалізму.
4. Вкажіть літературні та міфологічні ремінісценції та алюзії у романі.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Роман «Сто років самотності» в творчості Гарсія Маркеса

- а) започаткував тему самотності;
- б) започаткував «магічну течію»;
- в) став взірцем латиноамериканського «нового роману».

2. За визначенням автора, жанр «Ста років самотності»:

- а) роман-міф;
- б) синтетичний роман;
- в) роман-хроніка.

3. Сюжет роману Г.Маркеса має ... побудову.

- а) лінійну;
- б) фрагментарну;
- в) циклічну.

4. У романі протиставляються ідеї

- а) замкнутості на собі й відкритості світові;
- б) роз'єднання і людської солідарності;
- в) патріархальності й цивілізованості.

5. З якою метою Хосе Аркадіо Буендіа й Урсула Ігуаран засновують Макондо?

- а) спокутувати свою провину;
- б) врятуватися від війни;
- в) освоїти нові землі й розбагатіти

6. Ауреліано піднімає повстання проти консерваторів, прагнучи...

- а) вигнати бананову компанію з селища;
- б) подолати владне насилля;

в) повернути авторитет роду.

7. Чому Макондо загинуло?

- а) давнє прокляття роду Буендіа;
- б) втрата моральних основ існування;
- в) неминучий хід історії.

8. Особливість магічного реалізму полягає в ...

- а) неприйнятті буденності, творенні на протигагу їй незвичайної художньої дійсності;
- б) незвичайному висвітленні дійсності, поєднання реального з фантастичним, буденного з дивовижним;
- в) зображенні життя у формах самого життя за допомогою типізації героїв та обставин їх життя.

9. Макондо в романі є символом

- а) усього людства;
- б) Латинської Америки;
- в) Колумбії.

10. Патріархальне Макондо включається до Історичного часу, коли:

- а) до селища прибувають цигани;
- б) до селища проклали залізницю;
- в) Урсула знаходить дорогу в долину.

**ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА ЗАРУБІЖНА
ЛІТЕРАТУРА»**

1. Своєрідність літератури XVII століття. Бароко як перший загальноєвропейський літературний напрям.
2. Творчість Педро Кальдерона.
3. Класицизм як один із провідних напрямів літератури XVII століття. «Поетичне мистецтво» Нікола Буало як нормативна поетика класицизму.
4. Реформа комедійного жанру у творчості Мольєра.
5. Жанр трагедії у творчості П'єра Корнеля і Жана Расіна.
6. Просвітництво – ідейно-художній рух XVIII століття. Основні положення просвітницької естетики.
7. Особливості жанру філософської повісті у творчості Вольтера
8. Творчість Жан-Жака Руссо.
9. Творчість Карло Гольдоні і Карло Гоцці. Зв'язок з ідеологією й естетикою Просвітництва.
10. Своєрідність літератури XIX століття. Романтизм і реалізм як провідні напрями.
11. Романтизм як літературний напрям і тип світогляду, його ідейне підґрунтя.
12. Адам Міцкевич як основоположник польського романтизму.
13. Основні мотиви та жанрова різноманітність лірики Шандора Петефі, її зв'язок із фольклором.
14. Романтичний характер творчості Віктора Гюґо.
15. Синтез романтичних і реалістичних тенденцій у творчості Миколи Гоголя.
16. Жанр новели у творчості Проспера Меріме: синтез романтичної й реалістичної естетики, художня своєрідність.
17. Реалізм у світовій літературі XIX століття. Творчість Оноре де Бальзака. Епопея «Людська комедія»: універсальність задуму, тематико-жанровий склад, архітектоніка.
18. Проза Стендаля. Роман «Червоне і чорне» як панорамна картина часу.
19. Творчість Гюстава Флобера.
20. Новаторський характер новелістики Гі де Мопассана.
21. Натуралізм, його філософська основа. Цикл романів Еміля Золя «Ругон-Маккари».
22. Романтичні й передмодерністські тенденції у творчості Шарля Бодлера. Ідейно-художня своєрідність збірки «Квіти зла».
23. Імпресіонізм і символізм у мистецтві кін. XIX ст. Основні риси імпресіоністичної поезії та їхнє втілення у ліриці Поля Верлена.
24. Символізм, його філософська основа й естетика.
25. Передмодерністські тенденції у ліриці Артюра Рембо
26. «Нова драма» в літературі кін. XIX – поч. XX ст.
27. Новаторський характер драматургії Генріка Ібсена, Моріса Метерлінка.
28. Загальна характеристика культури межі XIX-XX ст. Декаданс. Формування нових художніх напрямів і течій у мистецтві й літературі.

- 29.Світова література ХХ століття. Основні періоди історії світової літератури ХХ століття.
- 30.Вплив філософських концепцій А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона, психоаналітичної теорії З. Фрейда та ін. на літературний розвиток ХХ ст.
- 31.Основні тенденції літературного процесу ХХ ст. Еволюція малих епічних жанрів у першій половині ХХ ст.
- 32.Своєрідність розвитку драматургії першої половини ХХ ст.
- 33.Світова література початку ХХ століття. Модернізм як новий тип художнього мислення.
- 34.Модернізм й авангардизм у літературі ХХ ст. Основні течії модернізму.
- 35.Новаторський характер лірики Г. Аполлінера (архітектоніка та проблематика поетичних збірок «Алкоголі» і «Каліграми»).
- 36.Модернізм у прозі 10-х – 20-х років ХХ століття.
- 37.Творчість М. Пруста. Авторська концепція часу в циклі романів «У пошуках втраченого часу».
- 38.Сатиричний антивоєнний роман Я. Гашека «Пригоди бравого вояка Швейка».
- 39.Філософсько-сатиричний роман К. Чапека «Війна з саламандрами».
40. «Театр парадоксу» поч. ХХ ст. Експериментальний характер драматургії Л. Піранделло («Шість персонажів у пошуках автора»).
41. Художня своєрідність лірики Ф. Г. Лорки. Міфопоетика збірки «Циганське романсеро».
- 42.Основні тенденції розвитку літератури новітнього часу.
- 43.Принципи «епічного театру» Б. Брехта. «Матінка Кураж та її діти»: проблематика, жанрова своєрідність, конфлікт, образна система п'єси, риси епізації.
- 44.Екзистенціалізм у філософії й літературі ХХ століття.
- 45.Гуманістична спрямованість творчості А. де Сент-Екзюпері («Планета людей», «Маленький принц»).
- 46.Філософські погляди А. Камю і їхнє втілення у творчості письменника. Есе «Міф про Сізіфа». Роман-притча «Чума».
- 47.«Драма абсурду» у літературі другої половини ХХ ст.
- 48.Творчість Е. Йонеско («Голомоза співачка», «Носоріг»).
- 49.«Новий роман». Естетичні погляди «новороманістів». Творчість А. Роб-Гріє і Н. Саррот.
- 50.Жанр притчі у творчості Кобо Абе («Жінка в пісках», «Людина-коробка») і Пера Лагерквіста («Карлик»).
- 51.Особливості розвитку латиноамериканської літератури. «Магічний реалізм» як літературний напрям.
- 52.Роман-міф Г. Г. Маркеса «Сто років самотності». Основні мотиви, образи, поетика.
- 53.Постмодернізм у літературі другої половини ХХ ст.
- 54.Новелістика Г. Л. Борхеса («Вавилонська бібліотека», «Троянда Парацельса»). Концепція філософії й історії культури у творчості письменника.
- 55.Інтелектуальний вплив західноєвропейської культури.

56 Проза І. Кальвіно («Розполовинений віконт»), У. Еко («Ім'я рози»),
М. Павича («Хозарський словник»).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Білоус П. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2017. 248 с.
3. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с.
4. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2008. 718 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ сторіччя : історико-естетичний нарис : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ, 2013. 366 с.
6. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : навчальний посібник. Київ, 2011. 476 с.

Додаткова література

1. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія / упоряд.: Михед Т., Якубіна Ю. Київ, 2006. 952 с.
2. Білоус П. Теорія літератури : навч. посіб. для самот. роб. студ. Київ, 2012. 362 с.
3. Білоус П., Левченко Г. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
4. Блум Г. Західний канон : книги на тлі епох / пер. з англ. під заг. ред. Р. Семківа. Київ, 2007. 720 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 486 с.
6. Галич О. Історія літературознавства : навч. посіб. Луганськ, 2009. 266 с.
7. Європейське Середньовіччя : літературний флорилегіум / упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль, 2020. 944 с.
8. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1 : А – Л / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 608 с.
9. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М – Я / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 624 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / Під ред. Гром'яка Р., Ковалів Ю, Теремко В. : 2-ге вид., випр., допов. Київ, 2007. 751 с.
11. ;Фрай Н. Великий код: Біблія і література / Пер. з англ. І. Старовойт. Львів, 2010. 347 с.
12. A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory / Edited by J. A. Cuddon ; revised by C. E. Preston : fourth edition. Oxford, 1998. 1024 p.
13. Beaty J., Booth A., Hunter J. P., Mays K. J. The Norton Introduction to Literature : 8th ed. New York, 2002. 2218 p.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт ЖДУ імені Івана Франка. URL: <http://www.zu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека ЖДУ імені Івана Франка. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/>

3. Бібліотека світової літератури. Оригінали й переклади. URL: www.ae-lib.org.ua
4. Бібліотека української і світової літератури. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/>
5. Вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури. URL: <https://chtyvo.org.ua/>
6. Project Gutenberg: Free eBooks. URL: <https://www.gutenberg.org/>
7. Бібліотека світової літератури. URL: <https://openlibrary.org/>